

Wstęp

Niniejsza zmiana Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Sorkwity została opracowana w trybie przepisów ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. 2012 poz. 647 ze zmianami)

Z uwagi na upływ czasu oraz zmiany przepisów prawa, a także z uwagi na mało czytelny rysunek studium, rysunek zmiany studium został opracowany na nowo bez uwidaczniania zmian. Dokument zmiany studium został zatytułowany „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Sorkwity”.

Elaborat Studium składa się z następujących części:

DOKUMENT STUDIUM PODLEGAJĄCY UCHWALENIU

- tekst ujednoczony Studium stanowiący załącznik nr 1 do uchwały
- rysunek w skali 1:25 000 Kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy Sorkwity wraz z obszarem miejscowości Sorkwity w skali 1:10 000 stanowiący załącznik nr 2 do uchwały.
- Rozstrzygnięcie o sposobie rozpatrzenia uwag, stanowiące załącznik nr 3 do uchwały

DOKUMENTACJA STUDIUM

- inwentaryzacja urbanistyczna w skali 1:25 000
- prognoza skutków wpływu ustaleń studium na środowisko przyrodnicze – tekst i mapa w skali 1:25 000

Zmiany wprowadzone w tekście i na rysunku studium nie naruszają ustalonych podstawowych zasad i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Sorkwity.

Zmiany dotyczą:

1. dostosowania do obecnego stanu prawnego w zakresie: ochrony przyrody, inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym, terenów zamkniętych oraz ustanowionych terenów i obszarów górniczych;
2. kierunków rozwoju, wynikających z postępujących zmian w zagospodarowaniu przestrzennym na podstawie wydanych decyzji o warunkach zabudowy i decyzji o lokalizacji inwestycji celu publicznego, projektowanych inwestycji drogowych o znaczeniu krajowym, oraz wniosków, jakie wpłynęły po ogłoszeniu o przystąpieniu do zmiany studium.

Uaktualniono następujące materiały:

- warunki fizjograficzne w zakresie m. in. prawnych form ochrony przyrody, złóż kopalin (ustanowionych terenów i obszarów górniczych), ochrony wód podziemnych, stanu i zagrożeń środowiska przyrodniczego,
- zasób obiektów podlegających ochronie konserwatorskiej.

Na rysunku studium (zał. nr 2) wskazano tereny zwartej zabudowy wsi, których granice zostały określone na podstawie stanu istniejącego - zaktualizowanej inwentaryzacji urbanistycznej oraz wydanych decyzji administracyjnych.

Dla terenów wskazanych do rozwoju utrzymano nazwę występującą w zmienianym studium „Tereny wielofunkcyjnego rozwoju objęte granicami skupionej zabudowy wsi” Utrzymana w niniejszej zmianie studium nazwa „skupiona zabudowa wsi” nie jest równoznaczna z pojęciem „zwarta zabudowa wiejska.”

W obrębie obszarów chronionego krajobrazu, w razie wątpliwości interpretacyjnych co do przebiegu granicy zwartej zabudowy wsi, w miejscach gdzie granica zwartej zabudowy nie jest poprowadzona po zdefiniowanych elementach terenowych jak np. droga, krawędź lasu, należy przyjąć, że przebiega ona po ewidencyjnej granicy działek. W sytuacji, kiedy działka geodezyjna jest wyraźnie większa (dłuższa) w stosunku do działek usytuowanych w ciągu zwartej zabudowy

wsi, granice zwartej zabudowy należy przyjąć na przedłużeniu granicy ewidencyjnej działek sąsiednich.

1. KIERUNKI ZMIAN W STRUKTURZE PRZESTRZENNEJ GMINY ORAZ W PRZEZNACZENIU TERENÓW

1.1. Na podstawie oceny i analizy uwarunkowań rozwoju gminy wyodrębnia się dwie strefy zagospodarowania przestrzennego, różniące się warunkami środowiska przyrodniczego, predyspozycjami obszaru do rozwoju funkcji gospodarczych, dotychczasowym zainwestowaniem oraz kierunkami polityki przestrzennej, oznaczone odpowiednimi symbolami na rysunku studium;

Strefa T – obejmująca obszary o dominującej funkcji turystyczno – wypoczynkowej, położone na terenach o wysokich walorach przyrodniczo – krajobrazowych.

Strefa R – obejmująca tereny o dominującej funkcji rolniczej.

W poszczególnych strefach oznaczono, na podstawie inwentaryzacji urbanistycznej i rejestru wydanych decyzji administracyjnych, tereny zwartej zabudowy wsi oraz wskazano tereny wielofunkcyjnego rozwoju poszczególnych miejscowości nazwane: „Tereny wielofunkcyjnego rozwoju objęte granicami skupionej zabudowy wsi.”

Większość terenów określonych w *projekcie zmiany studium* jako tereny wielofunkcyjnego rozwoju objętych granicami skupionej zabudowy wsi, a pozostających w granicach ostoi ptasiej Natura 2000 „Puszcza Piska”, zawiera się w obrębie granic zwartej zabudowy określonych w projekcie planu zadań ochronnych tego obszaru. Z powyższego wynika, że w ramach tworzenia projektu planu zadań ochronnych OSOP „Puszcza Piska”, brak znaczącego negatywnego oddziaływania zainwestowania tych terenów na cele ochrony obszaru Natura 2000 został przeanalizowany. Dotyczy to generalnie terenów w Rybnie, Kozłowie, Maradkach.

Poza wyznaczone w Projekcie Planu Zadań Ochronnych Natura 2000 PLB280008 Puszcza Piska granice zwartej zabudowy wykraczają tereny wielofunkcyjnego rozwoju objęte granicami skupionej zabudowy wsi Borowo oraz w sposób nieznaczny – wsi Rozogi. W rejonie wsi Borowo są one w części objęte ustanowionymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. Są to w większości tereny wysoczyznowe z dominacją rolnych, o fizjograficznie korzystnych warunkach do zabudowy bez konieczności znacznego przekształcania środowiska przyrodniczego. Konkretyzowanie zagospodarowania tych terenów – w ramach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego – będzie wymagało szczegółowej analizy wpływu na cele i integralność obszarów Natura 2000.

1.2. W zagospodarowaniu i w zabudowie terenów w wydzielonych strefach, wszelkie podejmowane działania muszą być zgodne z zasadami ochrony wynikającymi z położenia w obrębie bądź w sąsiedztwie obszarów chronionych (ochrony przyrody, krajobrazu i zasobów kulturowych), o których w szczególności mowa w rozdziale 3 i 4.

1.3. W „Strefie T” – o dominującej funkcji turystycznej, w celu zachowania wybitnych wartości środowiska, wyodrębnia się obszary funkcjonalnie związane z jeziorami:

- tworzącymi szlak rzeki Krutyni

1) obszar **Tws** – obejmujący wieś Sorkwity, którego część północna znajduje się w obszarze chronionego krajobrazu, zaś część południowa – w obszarze zespołu przyrodniczo-

krajobrazowego „Jeziora Sorkwickie” (w/w „obszar TwS” położony pomiędzy jeziorem Gieląd i Lampackie – przedstawiono również w skali 1:10 000), oraz w obszarze Natura 2000 – jest to ostoja ptasia „Puszcza Piska” i Obszar o Znaczeniu dla Wspólnoty „Ostoją Piska”

- 2) obszar **Ts** – obejmujący pozostałe tereny wokół Jeziora Gielądzkiego oraz tereny wokół jeziora Pustnik Mały, w większości objęty obszarem chronionego krajobrazu,
- 3) obszar **Tse** – obejmujący pozostały teren wokół jeziora Lampackiego oraz tereny wokół ciągu jezior: Lampasz, Kujno, Dłużec, który prawie cały znajduje się w zespole przyrodniczo - krajobrazowym „Jeziora Sorkwickie” oraz w obszarze Natura 2000 – jest to ostoja ptasia „Puszcza Piska” i Obszar o Znaczeniu dla Wspólnoty „Ostoją Piska”

- poza szlakiem rzeki Krutyni

- 4) obszary **Tw** związane z jeziorami: Kiersztanowskie, Trzcino, Warpuńskie i Zyndackie, objętymi obszarem chronionego krajobrazu oraz jeziorem Jelmuń, położonym poza prawnymi formami ochrony przyrody.
- 5) obszar **Te** związany z jeziorami: Pierwój, Piłakno, Borówko, Stromek, Babięta Małe, położony: w części północnej i środkowej w zespole przyrodniczo – krajobrazowym „Jeziora Sorkwickie”, w części zachodniej i południowej w zespole przyrodniczo – krajobrazowym „Rzeka Babant i Jezioro Białe”, ~~zaś w pozostałych częściach – w obszarze chronionego krajobrazu.~~ W całości położony w obszarze Natura 2000 – jest to ostoja ptasia „Puszcza Piska” oraz w części w Obszarze o Znaczeniu dla Wspólnoty „Ostoją Piska”.

1.4. W granicach obszaru **TwS**, o których mowa w pkt 1.3.1 wyodrębnia się tereny o zróżnicowanych sposobach zagospodarowania:

- tereny istniejącej i planowanej zabudowy mieszkaniowej,
- tereny istniejących usług komercyjnych i publicznych,
- teren gospodarki rybackiej,
- tereny istniejących usług turystycznych,
- teren istniejącego kąpieliska publicznego nad jeziorem Gielądzkim,
- teren proponowany do rozwoju usług turystycznych,
- tereny istniejącej i planowanej zabudowy mieszkaniowej we wsi Stary Gieląd,
- tereny pod rozwój funkcji działalności gospodarczej na zachód od wsi Sorkwity,
- tereny pod rozbudowę istniejącego cmentarza i istniejącej oczyszczalni ścieków.

określając, poza wynikającymi z przepisów prawa, następujące zasady kierunki zagospodarowania:

- 1) kształtowanie ośrodka centrum wsi gminnej, koncentrującego usługi komercyjne, administracyjne itd.
- 2) ochrona historycznej struktury przestrzennej wraz z istniejącymi obiektami zabytkowymi prawnie chronionymi oraz postulowanymi do objęcia ochroną na mocy ustaleń planów miejscowych,
- 3) przekształcenia zabudowy z płaskimi dachami w kierunku nadania form architektury regionalnej,
- 4) teren przemysłowo – składowy (po byłej bazie GS) z możliwością wprowadzenia funkcji mieszkalnej dla właściciela zakładu, o ile pozwolą na to przepisy szczególne,
- 5) na terenach wyznaczonych na zachód od wsi Sorkwity z przeznaczeniem pod rozwój funkcji działalności gospodarczej należy wykluczyć funkcję mieszkaniową. **Przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko będą możliwe do realizacji jeżeli przeprowadzona ocena oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko wykaże brak negatywnego oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko.**

- 6) zabezpieczenie terenów pod modernizowane skrzyżowania w ciągu drogi krajowej Nr 16, zapewniające dogodnie powiązania z północną i południową częścią gminy, rezerwować w liniach rozgraniczających drogi Nr 16 pas terenu szerokości min. 80-100 m, budowę wydzielonych parkingów w związku z rozwojem usług turystycznych,
- 7) wyłączenie spod zabudowy terenu pomiędzy szosą Sorkwity – Maradki a Jeziorem Lampackim (na południe od ~~nowego kościoła~~ terenów zwartej zabudowy wsi), ponieważ jest to trasa migracji ptaków, zlewnia bezpośrednia jeziora i teren o ważnych walorach historycznych (stara winnica) i archeologicznych (grodzisko), dopuszcza się wprowadzenie jedynie małej architektury drewnianej na potrzeby turystyki krajoznawczej, powiązanej z walorami historycznymi i przyrodniczymi.

1.5. W granicach obszaru **Ts**, wokół Jeziora Gielądzkiego oraz wokół jeziora Pustnik Mały, o których mowa w pkt 1.3.2. – wyodrębnia się tereny o zróżnicowanych sposobach zagospodarowania:

- teren skupionej zabudowy wsi Pustniki i Gieląd Mały,
- teren byłego ośrodka obsługi rolnictwa – Pustniki na przesmyku między jeziorami,
- teren istniejącej zabudowy wsi Bałowo z wyznaczonym w jej sąsiedztwie kompleksem proponowanym do rozwoju usług turystycznych,
- teren istniejącej zabudowy zagrodowej, usług turystycznych istniejących i planowanych w miejscowości Młynik.
- teren skupionej zabudowy wsi Stama.

Określając, poza wynikającymi z przepisów prawa; następujące zasady zagospodarowania:

- 1) podstawowe funkcje obszaru – turystyczna związana z obsługą szlaku kajakowego rzeki Krutyni,
- 2) obiekty byłego ośrodka obsługi rolnictwa – Pustniki przeznacza się do adaptacji na cele turystyczne, tereny zielone w sąsiedztwie jeziora pozostawia się w dotychczasowym użytkowaniu z wprowadzeniem zieleni wysokiej, jedynie do penetracji turystycznej (pole golfowe, plaża, urządzenia sportowe),
- 3) w miejscowości Młynik Laski w ramach planowanych usług turystycznych preferuje się budownictwo pensjonatowe, campingowe i pola namiotowe,
- 4) w wyznaczonym konturze usług turystycznych w sąsiedztwie wsi Bałowo preferuje się stacje wodne, obiekty związane z obsługą szlaku, pola namiotowe,
- 5) ochrona ciągu ekologicznego szlaku Krutyni poprzez wykluczenie w jego obrębie budowy z wyjątkiem infrastruktury turystycznej: kąpielisk i niekubaturowych obiektów rekreacyjnych.

1.6 W granicach obszaru **Tse**, o których mowa w pkt 1.3.3., obejmującym pozostały teren wokół Jeziora Lampackie oraz tereny wokół ciągu jezior: Lampasz, Kujno, Dłużec, wyodrębnia się tereny:

- teren istniejących usług turystycznych w Jędrychowie,
- teren planowanych usług turystyczno – rekreacyjnych w okolicy wsi Rodowo,
- teren skupionej zabudowy wsi Borowe; **konkretyzowanie zagospodarowania na terenach wielofunkcyjnego rozwoju objętych granicami skupionej zabudowy wsi będzie wymagało szczegółowej analizy wpływu na cele i integralność obszarów Natura 2000, w ramach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, zgodnie z ustaleniami zawartymi w pkt 1.1 niniejszej zmiany studium.**
- teren usług turystycznych Borowski Las,

- teren projektowanych usług turystycznych i zabudowy letniskowej Maradki – Wilamówek zgodnie z obowiązującym planem miejscowym,
- teren skupionej zabudowy wsi Maradki,
- teren byłego ośrodka produkcyjnego Miluki,
- fragment projektowanej zabudowy mieszkaniowej przy drodze Sorkwity – Miluki, po zachodniej stronie szosy,
- teren półwyspu Głodowo z adaptacją istniejącej zabudowy planowany do penetracji turystycznej bez możliwości nowej zabudowy,

określając następujące zasady i kierunki zagospodarowania:

- 1) na obszarze Tse ze względu na położenie w zespole przyrodniczo – krajobrazowym „Jeziora Sorkwickie” obowiązują ograniczenia i nakazy wynikające z odpowiedniego rozporządzenia Wojewody Warmińsko-Mazurskiego w sprawie utworzenia tego zespołu w tym m.in. zakaz wznoszenia obiektów budowlanych, w tym rolniczych, jednorodzinnych, rekreacyjnych i szaletów poza zwartymi terenami wsi oraz, z uwagi na położenie w obszarze Natura 2000, obowiązują ograniczenia w zagospodarowaniu terenu wynikające z przepisów o ochronie przyrody.
- 2) realizacja usług turystycznych, zabudowy letniskowej oraz infrastruktury technicznej w miejscowości Maradki – Wilamówek oraz we wsi Borowe zgodnie z ustaleniami obowiązujących planów miejscowych,
- 3) adaptacja istniejących obiektów produkcyjnych na cele turystyczne – ośrodka produkcyjnego Miluki,
- 4) adaptacja istniejących usług turystycznych Borowski Las i w Jędrychowie.

1.7 W granicach obszarów **Tw**, o których mowa w pkt 1.3.4., wyodrębnia się tereny:

- nad jeziorem Trzcinnno: teren skupionej zabudowy wsi Burszewo,
- nad Jeziorem Kiersztanowskim: teren skupionej zabudowy wsi Gizewo, teren istniejących usług turystyczno – rekreacyjnych, teren istniejącego siedliska rolniczego z planowanym rozwojem usług turystyczno – rekreacyjnych oraz teren proponowany do rozwoju zabudowy letniskowej,
- nad Jeziorem Warpuńskie, Zyndackie: teren skupionej zabudowy wsi Warpuny – Zyndaki,
- nad jeziorem Jełmuń teren skupionej zabudowy wsi Choszczewo i Jełmuń.

określając, poza wynikającymi z przepisów prawa, następujące zasady i kierunki zagospodarowania:

- 1) stworzenie możliwości do przedłużenia szlaku turystyki wodnej ze wsi Warpuny; w ramach skupionej zabudowy wsi znalezienie rezerw do realizacji usług turystycznych związanych z ewentualnym przedłużeniem szlaku,
- 2) zalesienie słabych gleb po przeciwnej stronie jezior Zyndaki – Warpuńskie, rozważenie możliwości wprowadzenia w projektowane struktury leśne niewielkiej ilości domków letniskowych czy pensjonatów; **zalesienie będzie możliwe do realizacji jeżeli przeprowadzona ocena oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko wykaże brak negatywnego oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko.**
- 3) w granicach skupionej zabudowy wsi wyznaczonych na rysunku studium dopuszcza się lokalizację nowej zabudowy jednorodzinnej, pensjonatowej, usługowej,

letniskowej i zagrodowej oraz obiektów drobnej wytwórczości i rzemiosła nieuciążliwych dla środowiska.

- 1.8. W granicach obszaru Te, o którym mowa w pkt 1.3.5, związanego z jeziorami Pierwój, Piłakno, Borówko, Stromek, wyodrębnia się: teren istniejącej zabudowy i usług turystycznych w Woli Maradzkiej, teren istniejących usług turystycznych w pobliżu wsi Maradki i nad jeziorem Borówko, teren ~~kierunkowego rozwoju~~ zwartej zabudowy wsi Kozłowo (część na zachód od drogi powiatowej) oraz teren planowany do penetracji turystycznej bez możliwości zabudowy nad jeziorem Pierwój i jeziorem Babięta Małe (teren U/US),

określając następujące zasady i kierunki działania:

- 1) na obszarze Te ze względu na położenie w zespołach przyrodniczo – krajobrazowych obowiązują ograniczenia i nakazy wynikające z odpowiednich rozporządzeń Wojewody Warmińsko – Mazurskiego w sprawie utworzenia tych zespołów w tym m.in. zakaz wznoszenia obiektów budowlanych, w tym rolniczych, jednorodzinnych, rekreacyjnych i szaletów poza terenami zwartej zabudowy ~~zwartymi terenami~~ wsi, oraz, z uwagi na położenie w obszarze Natura 2000, obowiązują ograniczenia w zagospodarowaniu terenu wynikające z przepisów o ochronie przyrody.
- 2) adaptuje się istniejącą zabudowę turystyczną w Woli Maradzkiej, w pobliżu wsi Maradki i nad jeziorem Borówko.

- 1.9. W granicach całej strefy T określa się, poza wynikającymi z przepisów prawa, następujące wspólne zasady i kierunki zagospodarowania:

- 1) w granicach zwartej zabudowy wsi oraz skupionej zabudowy wsi wyznaczonych na rysunku studium dopuszcza się lokalizację nowej zabudowy jednorodzinnej, pensjonatowej, usługowej, rekreacji indywidualnej (letniskowej) i zagrodowej oraz obiektów drobnej wytwórczości i rzemiosła nieuciążliwych dla środowiska, zmianę sposobu użytkowania istniejących obiektów, w tym również produkcyjnych na w/w funkcje,
- 2) ~~nowa zabudowa winna skalą i architekturą nawiązywać do cech regionalnych, wysokość budynków do 2 kondygnacji nadziemnych tj. parterowe z wysokim dachem, o nachyleniu połaci około 45°, krytych dachówką lub materiałem dachówkopodobnym, a na terenach zespołów przyrodniczo – krajobrazowych krytych dachówką ceramiczną,~~
- 3) warunkiem zabudowy terenów wielofunkcyjnego rozwoju objętych granicami zespołów przyrodniczo – krajobrazowych jest zgodność z przepisami odrębnymi w szczególności w zakresie ochrony przyrody.
- 4) nowa zabudowa ~~rekreacyjna~~ winna być realizowana z uwzględnieniem wskaźników w pkt 2.1.2 i ustaleń pkt 2.4.1 niniejszego tekstu,
- 5) należy chronić istniejące lasy jako ważny element lokalnego systemu ekologicznego oraz element krajobrazu decydującego o specyfice Gminy Sorkwity,
- 6) należy wykorzystywać wartości kulturowe obszarów do aktywacji turystycznej,
- 7) tereny położone w obrębie granicy polno – leśnej, grunty rolne nieprzydatne do produkcji rolnej oraz inne grunty, a w szczególności grunty położone wzdłuż brzegów rzek, oraz na obrzeżach jezior i zbiorników wodnych, strome zbocza, urwiska i zapadliska, tereny po wyeksploatowanym piasku, żwirze, torfie lub glinie – przeznacza się do zalesienia,

- 8) w granicach terenów rolnych, leżących poza obszarami zespołów przyrodniczo – krajobrazowych, dopuszcza się realizację nowej zabudowy zagrodowej na warunkach zgodnych z przepisami szczególnymi.

1.10 W strefie R „rolniczej” wydziela się obszary:

- 1) Obszar **Ru** „rolny”, położony na terenach o średniej lub wysokiej odporności wód podziemnych na zanieczyszczenia z powierzchni ~~poza strefą ochronną Głównego Zbiornika Wód Podziemnych~~, poza granicami obszaru chronionego krajobrazu oraz zespołów przyrodniczo - krajobrazowych i obszarów Natura 2000, w planie zagospodarowania przestrzennego województwa warmińsko – mazurskiego m.in. ten obszar został oznaczony jako obszar węzłów hydrograficznych i zachwianej równowagi przyrodniczej w stosunkach wodnych, wskazany do realizacji i wspierania programów małej retencji i zalesień. ~~W północnej części obszaru rezerwuje się pas terenu pod planowaną linię energetyczną 400kV.~~
- 2) Obszary **Re** „rolne”, położone poza granicami zespołów przyrodniczo – krajobrazowych oraz obszarów chronionego krajobrazu i obszarów Natura 2000, na terenach o niskiej odporności wód podziemnych na zanieczyszczenia z powierzchni ~~w strefie ochronnej Głównego Zbiornika Wód Podziemnych~~, co do których należy w szczególności stosować odpowiednio postanowienia przepisów szczególnych,
- 3) Obszar **Rek** „rolny”, położony w części w obszarze zespołu przyrodniczo – krajobrazowego „Rzeka Babant i Jezioro Białe”, na obszarze którego obowiązuje Rozporządzenie Nr 26 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 9 sierpnia 2007 r. w sprawie zespołu przyrodniczo – krajobrazowego „Rzeka Babant i jezioro Białe” (Dziennik Urzędowy Województwa Warmińsko- Mazurskiego nr 122, poz.1700 z 2007 r.) na terenach o niskiej odporności wód podziemnych na zanieczyszczenia z powierzchni. Jest to obszar w całości położony na terenie ostoi ptasiej „Puszcza Piska”, w obrębie którego obowiązują przepisy o ochronie przyrody oraz zasady określone w pkt 3.2 studium. **Konkretyzowanie zagospodarowania na terenach wielofunkcyjnego rozwoju objętych granicami skupionej zabudowy wsi położonych w granicach ostoi ptasiej będzie wymagało szczegółowej analizy wpływu na cele i integralność obszarów Natura 2000, w ramach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, zgodnie z ustaleniami zawartymi w pkt 1.1 niniejszej zmiany studium.**
~~w strefie ochronnej Głównego Zbiornika Wód Podziemnych, co do którego należy w szczególności stosować odpowiednio postanowienia przepisów Rozporządzenia Nr 11 Wojewody Warmińsko – Mazurskiego z dnia 11 stycznia 2000 r. (Dziennik Urzędowy Województwa Warmińsko – Mazurskiego Nr 2, poz. 20 z 2000r.)~~

1.11. W granicach całej strefy **R** przyjmuje się ponadto, poza wynikającymi z przepisów prawa, wspólne zasady i kierunki, zagospodarowania przestrzennego jak w pkt 1.9.

1.12. Ograniczenia rozwoju gminy

Za ograniczenia w rozwoju gminy uznaje się:

1. brak możliwości skoncentrowanego rozwoju przestrzennego ośrodka gminnego z uwagi na jego położenie pomiędzy jeziorami, drogą krajową i linią kolejową oraz rozdzielanie obszaru zabudowanego przez pas drogi krajowej,
2. ograniczenia ~~w zakresie ochrony środowiska związane z zaliczeniem całego obszaru gminy do obszaru chronionego krajobrazu~~, wynikające z występowania na znacznym obszarze gminy prawnych form ochrony przyrody i krajobrazu.

3. brak rozwiązanej gospodarki ściekowej w części obszaru gminy,
4. brak gazu ziemnego.

1.13. Szanse rozwoju gminy

Szansami rozwoju gminy są czynniki sprzyjające rozwojowi podstawowych funkcji gospodarczych gminy:

1) w zakresie turystyki i wypoczynku:

- atrakcyjność środowiska naturalnego, w tym unikalne walory krajobrazowe i przyrodnicze, znaczna ilość jezior objętych ochroną przyrodniczo – krajobrazową,
- położenie gminy na głównym szlaku turystyki samochodowej, na szlaku rzeki Krutyni,
- ciąg atrakcyjnych jezior – szlak rzeki Krutyni sprzyja rozwojowi turystyki kwalifikowanej,
- występowanie interesujących obiektów kulturowych,
- projektowany układ ścieżek rowerowych o znaczeniu międzynarodowym i lokalnym,
- istnienie rezerw siły roboczej, powstałych na skutek bezrobocia, które mogą być wykorzystane do obsługi ruchu turystycznego,
- możliwość gazyfikacji gminy;

2) w zakresie gospodarki rolnej:

- korzystne warunki do produkcji rolnej, na ogólną powierzchnię gminy – 18 453,46 ha – 53,2% stanowią użytki rolne, na ogólną powierzchnię użytków rolnych – 9 820,26 ha – 64,0 % stanowią grunty orne,
- korzystne warunki glebowe, na ogólną ilość gruntów ornych – 6 283,31 ha, 35,7 % stanowią grunty IV^a klasy bonitacyjnej i 25,9% - klasy IV^b, 10,1% - klasy III^b,
- korzystne warunki środowiskowe dające możliwość rozwoju produkcji rolnej metodami ekologicznymi i łączenie produkcji rolnej z agroturystyką,
- możliwości wykorzystania w akcjach promocyjnych i reklamowych produktach położenia na obszarach chronionych,
- stosunkowo korzystne warunki klimatyczne i wodne,
- możliwość uzupełnienia źródeł dochodów gospodarstw rolnych, a tym samym szans na inwestycje, w skutek przydatności terenu dla rozwoju agroturystyki,
- możliwość zwiększenia popytu na produkty rolne na rynku lokalnym na potrzeby turystów,
- duże zasoby użytków rolnych do zagospodarowania i niezagospodarowana baza po byłych gospodarstwach państwowych,
- zasoby siły roboczej;

3) w zakresie działalności produkcyjnej:

- zasoby surowcowe (produkty rolne, zasobne siedliska rolne),
- niezagospodarowane obiekty produkcyjne,
- rezerwy terenu pod lokalizację rzemiosła nieuciążliwego oraz małych zakładów produkcyjnych;

4) w zakresie gospodarki leśnej:

- relatywnie duży udział lasów – 29,4% powierzchni gminy,
- znaczna zasobność siedlisk,
- niski stan zanieczyszczenia powietrza pozwalający na wysoką zdrowotność lasów,

- zapotrzebowanie na surowce leśne i funkcje pozaprodukcyjne;

1.14. Obszary predysponowane do zorganizowanej działalności inwestycyjnej

Zorganizowana działalność inwestycyjna jednego lub kilku inwestorów na określonym terenie i określonym czasie posiada wiele zalet, z których najważniejsze to:

- możliwość skoordynowania zamierzeń inwestycyjnych i obniżenia kosztów ich realizacji,
- możliwość stworzenia zespołów nowej zabudowy w spójnej, zharmonizowanej formie,
- możliwość uzyskania szybkich efektów przestrzennych i ekonomicznych.

Za kryteria wyboru terenów predysponowanych do zorganizowanej działalności inwestycyjnej w granicach gminy Sorkwity przyjmuje się:

- 1) wielkość łatwo dostępnego terenu o korzystnych warunkach fizjograficznych powyżej 2 ha,
- 2) dogodne położenie przy uczęszczanych ciągach komunikacyjnych,
- 3) bliskie sąsiedztwo terenów już zabudowanych,
- 4) istniejący stan uzbrojenia technicznego lub łatwość jego realizacji,
- 5) duża przydatność dla ściśle zdeterminowanych funkcji.

Jako tereny wskazane do zorganizowanej działalności inwestycyjnej na terenie gminy wskazuje się:

- 1) teren ośrodka obsługi rolnictwa w Sorkwicach położony pomiędzy pasem drogi krajowej a Jezioro Lampackim do przekształceń na cele usługowe i turystyczne,
- 2) teren we wsi Sorkwity na wschodnim brzegu Jeziora Gielądzkiego położony po obu stronach drogi Sorkwity – Młynik z przeznaczeniem na usługi turystyczne i zabudowę mieszkaniową oraz okolice wsi Stama,
- 3) teren byłego ośrodka obsługi rolnictwa położonego na przesmyku pomiędzy jeziorami Gielądzkim i Pustnik Mały z przeznaczeniem do adaptacji obiektów na cele turystyczne.

Poza w/w obszarami obowiązek skoordynowania inwestycji postuluje się w stosunku do terenów projektowanej zabudowy rekreacji indywidualnej (letniskowej) liczących powyżej 5 działek.

Wszelka działalność inwestycyjna na tych terenach postulowanych do zorganizowanej działalności inwestycyjnej winna być poprzedzona sporządzeniem miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla tych terenów.

2. KIERUNKI I WSKAŹNIKI DOTYCZĄCE ZAGOSPODAROWANIA ORAZ UŻYTKOWANIA TERENÓW, W TYM TERENY WYŁĄCZONE SPOD ZABUDOWY

2.1. Obszar zabudowane i przeznaczone pod zabudowę

2.1.1. Kierunki rozwoju funkcji gminy Sorkwity oraz wiejskich jednostek osadniczych

1) Dominujące funkcje gminy

- a) funkcja rekreacyjna rozwijana nad jeziorami,
- b) funkcja rolnicza – ukierunkowana na produkcję zbóż, buraków oraz hodowlę bydła; rozwój poszczególnych kierunków produkcji uzależniony będzie o warunków ekonomicznych i polityki państwa,
- c) produkcja leśna – zgodnie z planami urzędzenia lasu,
- d) funkcja ekologiczna – obejmuje tereny jezior, dolin rzecznych i lasów,

e) funkcja mieszkaniowa- rozwijana we wszystkich miejscowościach.

2) Funkcje wsi Sorkwity (jako wielofunkcyjnego ośrodka gminnego, w tym turystycznego)

- a) funkcja usługowa – obsługa ludności wsi Sorkwity i gminy w zakresie edukacji, opieki społecznej, kultury i administracji specjalnej i gospodarczej, obsługi finansowej i handlu,
- b) funkcja działalności gospodarczej – rozwijająca się z preferencją na bazie lokalnych surowców rolniczych,
- c) funkcja mieszkalnictwa – głównie dla ludności nierolniczej, w zabudowie wielorodzinnej i jednorodzinnej,
- d) funkcja obsługi rolnictwa w zakresie: zaopatrzenia oraz mechanizacji,
- e) funkcja administracji samorządowej,
- f) funkcja obsługi turystyki;

3) Funkcje pozostałych jednostek osadniczych:

- a) wielofunkcyjne wsie wspomagające ośrodek gminny: Warpuny (z dominującą funkcją turystyczno – rekreacyjną) oraz Rybno,
- b) wsie o dominującej funkcji turystyczno – rekreacyjnej: Zyndaki, Pustniki, Jędrychowo, Maradki, Borowe, Młynik (Laski), Stary Gieląd, Choszczewo, Jełmuń, Stama,
- c) pozostałe wsie – o dominujących funkcjach rolniczych;

2.1.2. Obowiązujące opracowania planistyczne

Na terenie gminy Sorkwity obowiązują następujące opracowania planistyczne sporządzone w trybie przepisów ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym:

1. ~~Miejscowy plan ogólny zagospodarowania przestrzennego wsi Sorkwity zatwierdzony uchwałą Nr XXI/43/83 Gminnej Rady Narodowej w Sorkwicach z dnia 27.04.1983 r., ogłoszoną w Dzienniku Urzędowym WRN w Olsztynie Nr 7 z dnia 30.11.1983 r., poz. 43, z terminem obowiązującym do dnia 31.12.2002 r.~~
2. ~~Zmiany w miejscowym planie ogólnym zagospodarowania przestrzennego wsi Sorkwity uchwalony uchwałą Nr XXI/43/83 Gminnej Rady Narodowej w Sorkwicach z dnia 27.04.1983 r., - uchwała nr XVI/74/91 Rady Gminy w Sorkwicach z dnia 20.12.1991 r., z terminem obowiązującym do dnia 31.12.2002 r.~~
3. ~~Miejscowy plan ogólny zagospodarowania przestrzennego – zmiany w planie – Aneks, uchwalony uchwałą Nr XXII/112/92 Rady Gminy w Sorkwicach z dnia 22.10.1992 r. Zmiany w planie Aneks – składa się z elementów: rysunku w skali 1:5000 oraz tekstu, które stanowią nie publikowane załączniki do uchwały, z terminem obowiązywania do dnia 31.12.2002 r.~~
4. ~~„Gmina Sorkwity województwo olsztyńskie – plan zagospodarowania przestrzennego perspektywa – 1995 r.” zatwierdzony dnia 23.04.1982 r. uchwałą Rady Gminy Sorkwity Nr XVIII/33/82, z terminem obowiązywania do dnia 31.12.2002 r.~~
5. ~~„Ustalenia do miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Sorkwity – zmiany w planie” zatwierdzony uchwałą Rady Gminy w Sorkwicach Nr XXVIII/155/93 z dnia 9.12.1993 r. opublikowany w Dzienniku Urzędowym Województwa Olsztyńskiego Nr 3, poz. 36 z dnia 13.01.1994 r., z terminem obowiązywania do dnia 31.12.2002 r.~~
6. ~~Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów zabudowy rekreacyjnej „Borowo I” uchwalony uchwałą Nr XVIII/98/96 Rady Gminy w Sorkwicach z dnia 11.08.1996 r.,~~

~~opublikowany w Dzienniku Urzędowym Województwa Olsztyńskiego nr 36 z dnia 18.09.1996 r. poz. 380.~~

- ~~7. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów rekreacyjnych budownictwa letniskowego „Borowo II” uchwalony uchwałą Nr XVIII/97/96 Rady Gminy w Sorkwicach z dnia 22.08.1996 r., opublikowany w Dzienniku Urzędowym Województwa Olsztyńskiego nr 36 z dnia 18.09.1996 r. poz. 379.~~
- ~~8. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów zabudowy letniskowej w Jelmuniu gmina Sorkwity uchwalony uchwałą Nr IX/46/99 Rady Gminy w Sorkwicach z dnia 29.06.1999 r., ogłoszoną w Dzienniku Urzędowym Województwa Warmińsko-Mazurskiego Nr 47 poz. 884 z dnia 26.07.1999 r.~~
- ~~9. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów rekreacyjnych w obrębie Maradki –Wilamówek gmina Sorkwity.~~
- ~~10. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Sorkwity w części dotyczącej trasy przebiegu gazociągu wysokiego ciśnienia DN 150 Rybno – Biskupiec.~~
- ~~11. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Ośrodka Wczasowego Borowski Las.~~
- ~~12. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu rekreacji indywidualnej nad Jeziorem Dłużec.~~
- ~~13. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu rekreacji indywidualnej we wsi Stama (Pniewo).~~
- ~~14. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu rekreacji indywidualnej nad Jeziorem Zyndaekim.~~

- 1. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów rekreacyjnych budownictwa letniskowego „Borowo I” – dotyczy działek oznaczonych numerami 51/9 i 51/3 uchwalony uchwałą Nr XVIII/98/1996 Rady Gminy w Sorkwicach z dnia 22.08.1996r. opublikowany w Dzienniku Urzędowym Woj. Olsztyńskiego . Nr 36 z dnia 18 września 1996 r. - obszar opracowania planu 0,47 ha**
- 2. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów rekreacyjnych budownictwa letniskowego „Borowo II „- dotyczy działki oznaczonej numerem 183 uchwalony uchwałą Nr XVIII/97/1996 Rady Gminy w Sorkwicach z dnia 22.08.1996r. opublikowany w Dzienniku Urzędowym Woj. Olsztyńskiego Nr 36 z dnia 18 września 1996 r. - obszar opracowania planu 2,00 ha**
- 3. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów zabudowy letniskowej w obrębie Jelmuń dotyczy działek 80, 214 i 215 (uchwalony uchwałą Nr IX/46/1999 Rady Gminy w Sorkwicach z dnia 29.06.1999r. opublikowany w Dzienniku Urzędowym Woj. War.-Maz. Nr 47 z dnia 26 .07.1999r. poz.884 - obszar opracowania planu 2,98 ha**
- 4. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów rekreacyjnych w obrębie Maradki – Wilamówek gm. Sorkwity dotyczy działek 115/7 i 112/4 uchwalony uchwałą nr XIII/63/99 Rady Gminy w Sorkwity z dnia 30 listopada 1999 r. Dziennik Urzędowy Woj. War.- Maz. z dnia 27.12.1999r Nr 85 poz.1519 - obszar opracowania planu 13,65 ha**
- 5. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu ośrodka szkoleniowo – wypoczynkowego w obrębie Borowski Las gm. Sorkwity przyjęty uchwałą Nr IV/31/2003 Rady Gminy Sorkwity z dnia 27 lutego 2003 r. opublikowany w Dzienniku Urzędowym Województwa Warmińsko- Mazurskiego Nr 35 z dnia 20 marca 2003r poz. 506 – obszar opracowania planu o pow. 6,28 ha.**
- 6. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu zabudowy rekreacji indywidualnej w miejscowości Borowo przyjęty uchwałą Nr XVIII/119/2004 Rady Gminy Sorkwity z dnia 02.09.2004r. opublikowany w Dzienniku Urzędowym Województwa Warmińsko - Mazurskiego Nr 148 z dnia 27 października 2004r. poz.1826 – obszar opracowania planu o pow. 6,38 ha.**
- 7. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu zabudowy mieszkaniowej w m. Borowo gmina Sorkwity przyjęty uchwałą Nr XXIV/154/05 Rady Gminy Sorkwity z**

- dnia 28.04.2005 r opublikowany w Dzienniku Urzędowym Województwa Warmińsko – Mazurskiego Nr 61 z dnia 23 maja 2005 – obszar opracowania planu o pow. 0,81 ha.
8. **Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu zabudowy mieszkaniowej i rekreacji indywidualnej w m. Zyndaki gmina Sorkwity** przyjęty uchwałą Nr XXVII/175/05 Rady Gminy Sorkwity z dnia 25.08.2005 r. opublikowany w Dzienniku Urzędowym Województwa Warmińsko – Mazurskiego Nr 132 z dnia 23 września 2005 – obszar opracowania planu o pow. 7,40 ha.
  9. **Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu zabudowy rekreacji indywidualnej i zagrodowej w m. Stama gmina Sorkwity** przyjęty uchwałą Nr XXXI/194/06 Rady Gminy w Sorkwicach z dnia 26.01.2006r opublikowany w Dzienniku Urzędowym Województwa Warmińsko – Mazurskiego Nr 40 z dnia 23 marca 2006 – obszar opracowania planu o pow. 37,04 ha.
  10. **Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu zabudowy rekreacji indywidualnej w m. Stary Gieląd gmina Sorkwity** przyjęty uchwałą Nr VII/21/07 Rady Gminy Sorkwity z dnia 31.03.2007r opublikowany w Dzienniku Urzędowym Województwa Warmińsko – Mazurskiego Nr 70 z dnia 18 maja 2007 poz.1110 – obszar opracowania planu o pow. 4,32 ha.
  11. **Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu infrastruktury technicznej w części obrębu Borowo i Rybno, gmina Sorkwity** przyjęty uchwałą Nr XI/48/07 Rady Gminy Sorkwity z dnia 07.09.2007r opublikowany w Dzienniku Urzędowym Województwa Warmińsko – Mazurskiego Nr 154 z dnia 16 października 2007 poz.2055 – obszar opracowania planu o pow. 0,86 ha.
  12. **Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu zabudowy rekreacji indywidualnej w m. Stary Gieląd gmina Sorkwity** przyjęty uchwałą Nr XX/103/08 Rady Gminy Sorkwity z dnia 14.08.2008r opublikowany w Dzienniku Urzędowym Województwa Warmińsko – Mazurskiego Nr 158 z dnia 07.10 2008 poz. 2263 – obszar opracowania planu o pow. 2,42ha.
  13. **Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w części miejscowości Jelmuń gmina Sorkwity** przyjęty uchwałą Nr XXXV/185/10 Rady Gminy Sorkwity z dnia 29 stycznia 2010r opublikowany w Dzienniku Urzędowym Województwa Warmińsko – Mazurskiego Nr 38 z dnia 26 marca 2010 poz.701 – obszar opracowania planu o pow. 5,48 ha.
  14. **Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w części miejscowości Zyndaki gmina Sorkwity** przyjęty uchwałą Nr XXXV/188/10 Rady Gminy Sorkwity z dnia 29.01.2010r opublikowany w Dzienniku Urzędowym Województwa Warmińsko – Mazurskiego Nr 38 z dnia 26.03.2010r poz. 702 – obszar opracowania planu o pow. 5,75 ha
  15. **Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w części miejscowości Stary Gieląd gmina Sorkwity** przyjęty uchwałą Nr XXXIX/211/10 Rady Gminy Sorkwity z dnia 30.06.2010r opublikowany w Dzienniku Urzędowym Województwa Warmińsko – Mazurskiego Nr 127 z dnia 20.08.2010r poz. 1750 – obszar opracowania planu o pow. 5,84 ha
  16. **Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w części miejscowości Borowe gmina Sorkwity** przyjęty uchwałą Nr VII/46/11 Rady Gminy Sorkwity z dnia 27.05.2011r opublikowany w Dzienniku Urzędowym Województwa Warmińsko – Mazurskiego Nr 100 z dnia 22.07.2011 poz.1681 - obszar opracowania planu o pow. 3,73 ha
  17. **Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części miejscowości Zyndaki gmina Sorkwity** przyjęty uchwałą Nr VII/39/11 Rady Gminy w Sorkwicach z dnia 18.04.2011r opublikowany w Dzienniku Urzędowym Województwa Warmińsko – Mazurskiego Nr 78 z dnia 20.06.2011 r. poz. 1334 - obszar opracowania planu o pow. 2,02 ha
  18. **Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części miejscowości Kozłowo gmina Sorkwity** przyjęty uchwałą Nr XXII/168/12 Rady Gminy w Sorkwicach z dnia 24.08.2012r opublikowany w Dzienniku Urzędowym Województwa Warmińsko – Mazurskiego z dnia 30.10.2012 r. poz. 2881 - obszar opracowania planu o pow. 21,73 ha

Ewentualne przyszłe zmiany obowiązujących planów miejscowych nie mogą dotyczyć podstawowego przeznaczenia terenów.

2.1.3. Wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów

a) W studium ~~przyjmuje się~~ zaleca się w zagospodarowaniu terenów stosować następujące wskaźniki i zasady kształtowania zabudowy:

Lp.	Rodzaj zabudowy	Minimalna wielkość działki budowlanej	Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej	Maksymalny udział powierzchni zabudowy do powierzchni działki budowlanej
1.	Mieszkaniowa jednorodzinna - wolnostojąca	1000 m ²	50 %	25 %
	- bliźniacza	2x600 m ²	50 %	25 %
2.	Zagrodowa	1500 m ²	60 %	30 %
3.	Rekreacji indywidualnej	1000 m ²	70 %	15 %

Zabudowa nawiązująca do historycznej zabudowy Mazur (forma, skala). Maksymalna wysokość zabudowy – 2 kondygnacje z drugą kondygnacją w poddaszu użytkowym, przykrytą dachem dwuspadowym lub wielopłociowym, o kącie nachylenia połaci dachowych do przekroju poziomego budynku w przedziale 30⁰ – 45⁰. Do wykończenia budynków stosować materiały tradycyjne: np. tynki jasne w pastelowych kolorach, drewno, kamień, cegła, pokrycie dachów – dachówka ceramiczna.

2.2. Obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej, w tym wyłączone z zabudowy

Obszarami zasadniczej rolniczej przestrzeni produkcyjnej są obszary wskazane na rysunku studium jako strefa R.

Obszarami wyłączonymi z zabudowy ~~w tej strefie~~ są tereny chronione na podstawie przepisu art. 15 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (~~Dz. U. Nr 92, poz. 880~~) (Dz. U. z 2009 r. Nr 151 poz. 1220 ze zm.) tj. tereny parków narodowych i rezerwatów, obejmujące na obszarze gminy m.in. – rezerwat „Piłaki”.

W strefie tej ponadto obowiązują ograniczenia dotyczące zmiany przeznaczenia gruntów wynikające z przepisów ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. Nr 16, poz. 78 z późn. zm.), ograniczenia w użytkowaniu środowiska związane zaliczeniem obszarów gminy do Obszaru Chronionego Krajobrazu Jezior Legińsko-Mrągowskich, w obrębie którego obowiązują postanowienia rozporządzenia Nr 159 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 19 grudnia 2008r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Jezior Legińsko-Mrągowskich (Dz. Urz. Woj. W-M nr 201 z 2008r.). ~~stref chronionych, określanych w Rozporządzeniu Wojewody Warmińsko-Mazurskiego Nr 21 z dnia 14 kwietnia 2003 r. w sprawie wprowadzenia obszarów chronionego krajobrazu na terenie województwa warmińsko-mazurskiego (Dz. U. Woj. Warm.-Maz. Nr 52, poz. 725);~~

Ponadto ograniczenia związane z utworzeniem zespołu przyrodniczo – krajobrazowego „Jeziora Sorkwickie” na podstawie przepisów ~~Rozporządzenia Nr 8 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 11 stycznia 2000 r. (Dz. U. Woj. Warm.- Maz. Nr 2 poz. 17) Rozporządzenia Nr 23 Wojewody Warmińsko- Mazurskiego z dnia 9 sierpnia 2007 r. w sprawie zespołu przyrodniczo – krajobrazowego „Jeziora Sorkwickie” (Dziennik Urzędowy Województwa Warmińsko - Mazurskiego nr 122, poz.1697 z 2007 r.) oraz zespołu przyrodniczo – krajobrazowego „Rzeka Babant i Jezioro Białe” na podstawie przepisów ~~Rozporządzenia Nr 11 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 11 stycznia 2000 r. (Dz. U. Woj. Warm.-Maz. Nr~~~~

~~2, poz. 20~~) Rozporządzenia Nr 26 Wojewody Warmińsko- Mazurskiego z dnia 9 sierpnia 2007 r. w sprawie zespołu przyrodniczo – krajobrazowego „Rzeka Babant i jezioro Białe”. (Dziennik Urzędowy Województwa Warmińsko- Mazurskiego nr 122, poz. 1700 z 2007 r.).

Tereny udokumentowanych złóż kopalin objęte terenem górniczym wyłączone są spod zabudowy, za wyjątkiem urządzeń i obiektów bezpośrednio związanych z wydobywaniem, zgodnie z przepisami Prawa geologicznego i górniczego. W/w urządzenia i obiekty muszą być usunięte po zakończeniu eksploatacji.

2.3. Kierunki rozwoju sieci osadniczej i obsługi ludności

Przemiany w zaludnieniu gminy w okresie perspektywicznym uwarunkowane będą głównie przebiegiem procesów społeczno – gospodarczych zarówno w kraju, województwie jak i na terenie gminy. Procesy te wpłyną na wielkość przyrostu naturalnego i ruchów migracyjnych.

W najbliższych latach prawdopodobnie utrzymać się będzie stagnacja ruchów migracyjnych zapoczątkowana po roku 1988. Przewidywana w dalszym okresie poprawa sytuacji społeczno – gospodarczej wyrażająca się powstawaniem nowych miejsc pracy oraz rozwojem budownictwa mieszkaniowego, wpłynie na zwiększenie mobilności przestrzennej ludności w tym głównie odpływu migracyjnego. Ruchy migracyjne nie powinny osiągnąć dużych rozmiarów i w zasadniczy sposób wpłynąć na stan ludności w gminie.

Przyrost naturalny nie będzie tak ważnym czynnikiem rozwoju demograficznego jak w latach ubiegłych. Przewidywanemu wzrostowi liczby urodzeń po 2000 roku związanego ze wzrostem liczby kobiet w wieku rozrodczym będzie towarzyszył systematyczny wzrost liczby zgonów.

~~W oparciu o opracowaną pomigracyjną prognozę demograficzną liczbę mieszkańców gminy w okresie perspektywicznym szacuje się na ok. 4,7 tys. osób.~~

Najistotniejsze zmiany przewidywane w poszczególnych grupach wieku to:

- niski udział ludności w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców,
- wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym.

Prognozowane zmiany w zatrudnieniu polegać będą na:

- spadku zatrudnienia w rolnictwie w wyniku restrukturyzacji rolnictwa (duże zmechanizowane gospodarstwa rolne),
- stałym wzroście dwu zawodowości (tj. pracujących w swoim gospodarstwie i poza gospodarstwem),
- poszerzenie działalności gospodarstw rolnych o działalność produkcyjną i usługową,
- stałym wzroście pracujących w działalności produkcyjnej i szeroko rozumianych usługach, w tym również obsługi ruchu turystycznego.

Tworzenie warunków, nie tylko przestrzennych, ale również ekonomicznych, do rozwoju tych działalności powinno stanowić priorytet w działaniu samorządu gminy.

Postępujące przemiany społeczno – gospodarcze determinujące rozwój podstawowych funkcji spowodują zmiany w przestrzennym rozmieszczeniu ludności. Przewidywane zmiany w sieci osadniczej to:

- rozwój wsi gminnej Sorkwity,
- niewielki wzrost lub stabilizacja ludności w miejscowościach położonych przy ważnych ciągach komunikacyjnych oraz na terenach atrakcyjnych do rozwoju funkcji turystyczno – wypoczynkowej całorocznej,
- zmniejszenie się liczby mieszkańców w miejscowościach i wsiach położonych na uboczu, źle skomunikowanych i o utrudnionym dostępie do usług.

Poprawa obsługi ludności będzie wiązała się ze zwiększeniem dostępności do urządzeń usługowych, podniesieniem ich standardu oraz poprawą jakości świadczonych przez nie usług. Podejmowanie działania w tym zakresie zmierzać powinny do:

- umocnienia funkcji usługowej miejscowości Sorkwity (ośrodka obsługi poziomu II) skupiającego urządzenia usługowe dla ludności całej gminy oraz urządzenia podstawowe (poziomu I) dla mieszkańców miejscowości położonych w środkowej części gminy;
- utrzymania i wzmocnienia funkcji ośrodka usługowego (poziomu I) w miejscowości Warpuny dla obsługi ludności zamieszkującej północną część gminy;
- utrzymania i wzmocnienia funkcji ośrodka usługowego (poziomu I) w miejscowości Rybno, obsługującej ludność zamieszkałą w południowej części gminy.

Na rysunku studium „Kierunki zagospodarowania przestrzennego. ~~Polityka przestrzenna~~” – przedstawione zostały kierunki rozwoju przestrzennego jednostek osadniczych. Przede wszystkim we wsiach o funkcji usługowej (Sorkwity, Warpuny i Rybno) należy lokalizować nowe obiekty obsługi ludności i rolnictwa oraz budownictwo jednorodzinne dla ludności nierolniczej. W uzasadnionych przypadkach dopuszcza się realizację w/w inwestycji i w pozostałych miejscowościach, jeżeli to wynika z potrzeb ich aktywizacji lub zapewnienia właściwych standardów obsługi ich mieszkańców.

W granicach terenów skupionej zabudowy wsi, dopuszcza się lokalizację zabudowy jednorodzinnej, pensjonatowej, rekreacji indywidualnej (letniskowej) i zagrodowej oraz usług i rzemiosła nieuciążliwego dla środowiska.

We wszystkich jednostkach osadniczych, poza przyjętym głównym kierunkiem, mogą rozwijać się inne funkcje jako uzupełniające.

Podstawowym warunkiem rozwijania funkcji turystyczno – wypoczynkowej jest zachowanie możliwie w niezmienionym stanie środowiska przyrodniczego, w tym jego walorów krajobrazowych. W związku z powyższym nową bazę turystyczną i turystyczno – rekreacyjną, lokalizuje się w sąsiedztwie istniejącej sieci osadniczej z pozostawieniem jak największej powierzchni terenu w stanie naturalnym, przeznaczonej jedynie do penetracji turystycznej.

~~Prognozowany spadek liczby dzieci w wieku szkolnym, który nastąpi po 2005 r. pozwoli na wdrożenie nowego systemu edukacji o oparciu o istniejącą bazę szkolną. W dalszym okresie przewidywany wzrost dzieci i młodzieży w wieku 7 – 14 lat spowoduje konieczność budowy nowego obiektu szkolnego w Sorkwitach.~~

Przewidywany wzrost liczby w wieku poprodukcyjnym, często samotnych i pozbawionych opieki wskazuje na potrzebę utworzenia odpowiedniej placówki opiekuńczej – domu dziennego pobytu opieki społecznej w Sorkwitach.

2.4. Kierunki rozwoju ekonomicznego gminy

2.4.1. Rozwój turystyki i wypoczynku

Wybitne walory przyrodniczo – krajobrazowe, na które składają się atrakcyjne jeziora i kompleksy leśne, a także szlaki turystyczne tworzą przesłanki do potencjalnego rozwoju turystyki i wypoczynku.

1) Przewiduje się rozwój następujących form rekreacji:

- a) wypoczynek codzienny w Sorkwitach,
- b) turystyka krajoznawcza i kwalifikowana: wędkarstwo, kajakarstwo, obserwacje faunistyczne i florystyczne,
- c) wypoczynek pobytowy na terenach wiejskich we wsiach: Jelmuń, Maradki, Warpuny, Zyndaki, w ośrodkach oraz zagrodach rolniczych tj. agroturystyka na obszarze całej gminy, a w szczególności we wsiach położonych w sąsiedztwie jezior,

2) Określonym formom rekreacji odpowiadać powinny następujące formy zagospodarowania:

- a) tereny masowego wypoczynku świątecznego na obszarach wyznaczonych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, obejmujące następujące urządzenia obsługi: kąpielisko, tereny sportowo – rekreacyjne, urządzenia handlowo – gastronomiczne, sanitarne, tereny biwakowe,
  - b) obiekty noclegowe: hotele, domy wycieczkowe, domki turystyczne,
  - c) zakwaterowanie w pomieszczeniach prywatnych, w siedliskach rolniczych – agroturystyka.
- 3) Jako instrumenty polityki przestrzennej do realizacji rozwoju turystyki i wypoczynku stosować należy:
- a) sukcesywnie sporządzanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego poszczególnych obszarów przewidzianych do rozwoju turystyki i rekreacji, uszczegóławiające warunki zagospodarowania terenów,
  - b) zabezpieczenie wyznaczonych w planach terenów na potrzeby wypoczynku urządzenia infrastruktury technicznej oraz urządzenia towarzyszące: sportowo – rekreacyjne, handlowo – gastronomiczne, sanitarne, parkingowe i inne,
  - c) dla zachowania wysokich walorów przyrodniczo – krajobrazowych należy podnieść standard istniejących urządzeń, zwłaszcza przy Szlaku Krutyni (południowo – zachodnie obrzeże gminy),
  - d) uporządkowanie istniejącego zainwestowania turystycznego poprzez podniesienie standardu i uporządkowanie gospodarki ściekowej,
  - e) nowe zainwestowanie turystyczne winno być realizowane w oparciu o istniejące jednostki osadnicze,
  - f) prowadzenie akcji na rzecz organizacji wypoczynku w zagrodach rolniczych tj. agroturystyki,
  - g) nowo wznoszone obiekty winny swą architekturą nawiązywać do tradycji regionu, respektować ochronę środowiska, w tym ochronę krajobrazu,
  - h) rozbudowę infrastruktury związanej z obsługą szlaków turystycznych: wodnych, rowerowych i drogowych,
  - i) rozwój bazy dla różnorodnych form turystyki ze szczególnym uwzględnieniem przedłużenia sezonu rekreacyjnego na cały rok,
  - j) wykorzystanie obiektów po byłych PGR, zwłaszcza zlokalizowanych nad jeziorami, na potrzeby rozwoju turystyki.
- 4) Na terenie gminy, wskazany jest rozwój budownictwa letniskowego, tylko na terenach mniej atrakcyjnych turystycznie, pod warunkiem wcześniejszego opracowania dla danej kolonii miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego oraz przestrzegania następujących zasad:
- a) zabrania się lokalizacji zabudowy letniskowej na terenach szczególnie przydatnych dla rolnictwa i zalesionych,
  - b) minimalna wielkość działki letniskowej nie może być mniejsza od 1000m²,
  - c) pomiędzy poszczególnymi koloniami wyznaczone powinny być tereny zieleni izolacyjnej, spełniające rolę buforów niwelujących wzajemne oddziaływanie kolonii i minimalizujących wpływ penetracji mieszkańców na środowisko przyrodnicze,
  - d) obiekty letniskowe obowiązkowo powinny być wyposażone w urządzenia zabezpieczające przed degradacją środowiska.

2.4.2. Kierunki rozwoju działalności produkcyjnej

- 1) Za preferowany uznaje się rozwój nieuciążliwej działalności produkcyjnej opartej o przetwórstwo surowców lokalnych (produkty rolne, drewno, surowce mineralne).
- 2) Zaleca się dopuszczenie w ustaleniach nowych planów miejscowych sporządzonych dla terenów skupionej zabudowy (głównie większych jednostek osadniczych) wprowadzenia

nieuciążliwych małych i średnich zakładów produkcyjnych bazujących na surowcach lokalnych.

3) Zaleca się racjonalne wykorzystanie niezagospodarowanego majątku trwałego i terenach budowlanych z przeznaczeniem na cele nieuciążliwej produkcji i magazynowo – składowe,

4) Zaleca się preferowanie rozwoju drobnej wytwórczości na terenach wiejskich w celu przełamania ich monofunkcyjności i stworzenia miejsc pracy poza rolnictwem.

Zaleca się preferowania działalności gospodarczej o swobodnych warunkach lokalizacji i czystej technologii.

3. OBSZARY ORAZ ZASADY OCHRONY ŚRODOWISKA I JEGO ZASABÓW, OCHRONY PRZYRODY, KRAJOBRAZU KULTUROWEGO I UZDROWISK

3.1. Obszary i obiekty prawnie chronione i zasady ich ochrony

Na obszarze gminy stwierdza się występowanie obszarów i obiektów objętych ochroną, oznaczonych odpowiednimi symbolami na rysunku studium. Są nimi:

3.1.1. Rezerwat przyrody „Piłaki”

W południowo-wschodniej części obszaru gminy znajduje się rezerwat faunistyczny „Piłaki”.

Rezerwat przyrody „Piłaki” jest rezerwatem o powierzchni 52,45 ha,

w tym: lasy – 16,27 ha (+0,56 ha grunty niezalesione),

bagna – 33,63 ha,

pastwiska, rowy – 2,53 ha,

utworzonym w roku 1991 (MP z 1991 r. Nr 38, poz. 273), nr w rejestrze woj. olsztyńskiego 41, rejestr MOŚZNiL – 1131.

Aktem prawnym zmieniającym jest zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie z dnia 16 września 2010 r. (Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. nr 150, poz. 1941).

Jest to rezerwat faunistyczny. Celem ochrony jest zabezpieczenie noclegowisk żurawi w okresie wędrówki wiosennej i jesiennej, miejsc żerowania i gniazdowania licznych gatunków ptaków oraz stanowisk gatunków roślin rzadkich i podlegających ochronie.

~~3.1.2. Strefa ochronna rezerwatu florystycznego „Gązwa” położona na granicy z gminą Mrągowo w leśnictwie Gązwa.~~

~~Rezerwat „Gązwa” jest rezerwatem torfowiskowym, utworzonym w 1958 roku ze zmianami w roku 1968. Stanowi torfowisko wysokie i przejściowe o powierzchni 204,76 ha. W gminie Sorkwity znajduje się tylko część strefy ochronnej rezerwatu [(1958 r. MP 16, poz. 105; zm. 1968 r., MP 27, poz. 177), nr w rejestrze woj. Olsztyńskiego 14, rejestr MOŚZNiL – 187.~~

~~3.1.2. Obszar Chronionego Krajobrazu Jezior Legińsko – Mrągowskich~~

~~W północno-wschodniej części gminy Sorkwity, tereny związane z jeziorami, objęte zostały Obszarem Chronionego Krajobrazu Jezior Legińsko – Mrągowskich, utworzonym Rozporządzeniem Wojewody Warmińsko – Mazurskiego Nr 21 z dnia 14 kwietnia 2003 r. w sprawie wprowadzenia obszarów chronionego krajobrazu na terenie województwa warmińsko-mazurskiego (Dz. U. Woj. Warmińsko – Mazurskiego Nr 52, poz. 725).~~

~~Z terenu OCHK Jezior Legińsko – Mrągowskich został wyłączony rejon Gizewa.~~

Część terenów gminy Sorkwity znajduje się w obrębie obszaru chronionego krajobrazu. Jest to Obszar Chronionego Krajobrazu Jezior Legińsko-Mrågowskich. Tereny pozostające w jego granicach zlokalizowane są w północnej oraz północno-wschodniej części obszaru gminy – teren na wschód od jeziora Gielądzkiego (z jeziorem włącznie), tereny okolic jezior Warpuńskiego oraz Zyndackiego, a także tereny na wschód oraz północ od drogi Warpuny – Burszewo – Wola.

Na Obszarze Chronionego Krajobrazu Jezior Legińsko-Mrągowskich obowiązują przepisy odrębne - postanowienia rozporządzenia Nr 159 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 19 grudnia 2008r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Jezior Legińsko-Mrągowskich (Dz. Urz. Woj. W-M nr 201 z 2008r.).

3.1.3. Obszary zespołów przyrodniczo – krajobrazowych

~~W południowej części gminy występują obszary należące do zespołów przyrodniczo – krajobrazowych „Jeziora Sorkwickie” utworzony na podstawie przepisów Rozporządzenia Nr 8 Wojewody Warmińsko – Mazurskiego z dnia 11 stycznia 2000 r. (Dz. U. Woj. Warmińsko – Mazurskiego Nr 2, poz. 17) oraz zespołu przyrodniczo – krajobrazowego „Rzeka Babant i Jezioro Białe” utworzonego na podstawie przepisów Rozporządzenia Nr 11 Wojewody Warmińsko – Mazurskiego z dnia 11 stycznia 2000 r. (Dz. U. Woj. Warmińsko – Mazurskiego Nr 2, poz. 20).~~

~~W odniesieniu do tych zespołów obowiązują ograniczenia zawarte w/w przepisach. Zwraca się uwagę w szczególności na zakaz wznoszenia obiektów budowlanych, w tym rolniczych, jednorodzinnych, rekreacyjnych i szaletów poza zwartymi terenami wsi.~~

Na obszarze gminy ustanowiono dwa zespoły przyrodniczo-krajobrazowe. Są to:

1. Zespół przyrodniczo – krajobrazowy „Jeziora Sorkwickie”, na obszarze którego obowiązuje Rozporządzenie Nr 23 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 9 sierpnia 2007 r. w sprawie zespołu przyrodniczo – krajobrazowego „Jeziora Sorkwickie”. Na terenie gminy Sorkwity obejmuje tereny środkowej części gminy – obszar na południe od Sorkwit, w tym jeziora Lampackie, Lampasz, Piłakno.
Według wyżej wymienionego rozporządzenia szczególnym celem ochrony zespołu przyrodniczo-krajobrazowego jest zachowanie walorów przyrodniczych i krajobrazowych terenów polodowcowych o zróżnicowanej rzeźbie i o szczególnych wartościach kulturowych.
2. Zespół przyrodniczo – krajobrazowy „Rzeka Babant i jezioro Białe” na obszarze którego obowiązuje Rozporządzenie Nr 26 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 9 sierpnia 2007 r. w sprawie zespołu przyrodniczo – krajobrazowego „Rzeka Babant i jezioro Białe”. Na terenie gminy Sorkwity obejmuje tereny na zachód od miejscowości Rozogi, Rybno – do granic gminy oraz tereny leśne na południe od jeziora Piłakno.
Według wyżej wymienionego rozporządzenia szczególnym celem ochrony zespołu przyrodniczo-krajobrazowego jest zachowanie walorów przyrodniczych i krajobrazowych terenów polodowcowych o zróżnicowanej rzeźbie i o szczególnych wartościach kulturowych.

3.1.4. Obszary Natura 2000.

Część obszaru gminy Sorkwity wchodzi w skład obszarów Natura 2000 będących obszarami specjalnej ochrony (OSO) bądź obszarami o znaczeniu dla Wspólnoty (OZW).

Są to:

- Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków Puszcza Piska PLB280008, który swoim zasięgiem obejmuje południową część gminy (obszary na południe od Sorkwit);
- Obszar o Znaczeniu dla Wspólnoty Ostoja Piska PLH280048, zawierający się w granicach Obszaru Specjalnej Ochrony Ptaków Puszcza Piska (obejmujący na terenie gminy większość obszarów OSO);
- Obszar o Znaczeniu dla wspólnoty Gązwa PLH280011, obejmujący fragment lasu przy wschodniej granicy gminy;

Ostoje ptasie w ramach sieci Natura 2000 zostały utworzone rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 21 lipca 2004 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000, zmienionym kolejnymi rozporządzeniami Ministra Środowiska. Celem wyznaczenia ostoi jest ochrona populacji dziko występujących ptaków oraz utrzymanie ich siedlisk w

niepogorszym stanie.

Obszar specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 Puszcza Piska na terenie gminy obejmuje jej część południową, co stanowi stosunkowo niezbyt duży fragment tej wieloprzestrzennej ostoi. Według standardowego formularza danych z lutego 2008 roku powierzchnia całej ostoi wynosi 117 802,2 ha. Puszcza Piska jest ostoją ptasią o randze europejskiej i krajowej. Na obszarze ostoi występuje co najmniej 37 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 12 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). Jest to bardzo ważna ostoja cietrzewia. W okresie lęgowym obszar zasiedla powyżej 2% populacji krajowej bielika (PCK) i cietrzewia (PCK); ponadto obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej następujących gatunków ptaków: bocian czarny, orlik krzykliwy (PCK), puchacz (PCK), rybitwa rzeczna, włośchatka (PCK); w stosunkowo wysokiej liczebności występuje derkacz. Zagrożeniem jest niekontrolowana presja turystyczno-rekreacyjna, w tym presja osadnicza, zanieczyszczenie i eutrofizacja wód, naturalna sukcesja roślinności, możliwość gradacji kambiofagów - w wyniku klęski wiatrolomów, jaka dotknęła ten obszar w roku 2002.

Obszar o Znaczeniu dla Wspólnoty Ostoja Piska zajmuje na obszarze gminy Sorkwity znaczny obszar jej południowej części (są to głównie tereny leśne i w rejonie rynien jeziornych). Według standardowego formularza danych z lutego 2009 roku powierzchnia całego obszaru wynosi 57 826,6 ha. Jest to obszar o wysokiej różnorodności biologicznej (16 rodzajów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG i 16 gatunków z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG). Jest to ważna ostoja wydry *Lutra lutra*, bobra *Castor fiber*, i wilka *Canis lupus*. Szczególnie cenne są zachowane w naturalnym stanie zbiorowiska roślinne, zwłaszcza: grądu subkontynentalnego, naturalnych, dystroficznych zbiorników wodnych, torfowisk przejściowych i trzęsawisk, jezior eutroficznych oraz zbiorowisk ramienic w wodach mezotroficznych.

Oprócz gatunków z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG, flora obszaru obejmuje gatunki prawnie chronione oraz rzadkie i zagrożone w skali kraju i regionu. Obszar jest fragmentem ostoi ptasiej o randze europejskiej E-23.

Zagrożeniem może być intensyfikacja ruchu turystycznego i zwiększenie presji rekreacyjnej, a zwłaszcza lokalizacja domków letnich nad jeziorami. Podobnie zintensyfikowanie gospodarki leśnej, wędkarstwa, gospodarki rolnej. Teren ten jest także potencjalnie wrażliwy na obniżanie poziomu wód gruntowych.

Obszar o Znaczeniu dla Wspólnoty Gązwa PLH280011 na terenie gminy Sorkwity obejmuje fragment lasów w pobliżu miejscowości Stama, przy granicy z gminą Mrągowo. Większość tego obszaru leży na terenie gminy Mrągowo. Zawiera on w swych granicach rezerwat Gązwa. Obszar obejmuje kompleks bagien i torfowisk. Według standardowego formularza danych z lutego 2008 roku powierzchnia ostoi wynosi 499,1 ha. Najważniejszą jego część jest chroniona jako rezerwat przyrody. Najciekawszą część obszaru stanowi torfowisko wysokie. Jest to jeden z największych takich ekosystemów w Polsce, który dotąd nie uległ zniszczeniu, z wciąż przebiegającym procesem torfotwórczym. Występują tu też bogate populacje 2 mchów, uznanych w Polsce za ginące - *Sphagnum fuscum* i *Dicranum affine*. Łącznie, dwa stwierdzone tu siedliska przyrodnicze z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG zajmują ok. 60% powierzchni obszaru. Odnotowano tu też obecność 4 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Rady 79/409/EWG (*Haliaeetus albicilla*, *Bubo bubo*, *Ciconia nigra*, *Grus grus*). Warte odnotowania jest obfite występowanie bażyny czarnej *Empetrum nigrum*.

Głównym zagrożeniem jest obecność jednego dużego i szeregu mniejszych rowów odwadniających, osuszających torfowisko. Osuszanie to jest przyczyną gwałtownego rozwoju serii zbiorowisk leśnych, które zastępują typową dla otwartych torfowisk roślinność.

3.1.5. Pomniki przyrody

Razem 18 szt., w tym:

- 1) 10 pojedynczych drzew,
- 2) 6 grup drzew,
- 3) 2 głązy.

Na terenie gminy Sorkwity ochroną pomnikową objęte są następujące drzewa:

- cis pospolity – 3 szt. W L-ctwo Surmówka oddz. 100f; obwód pnia 91,56,37 cm; wysokość 10, 10, 7 m; Nr pomnika - w/g rejestru wojewódzkiego - 50.
- magnolia drzewiasta; m. Jedrychowo; obwód pnia 165 cm; wysokość 20 m; Nr pomnika - 252.
- dąb szypułkowy, N-ctwo Mrągowo, 100 m SW od Kozarek Wielkich nad rowem; obwód pnia 420 cm; wysokość 27 m; Nr pomnika – 512.
- sosna pospolita – 15 szt.; m. Borowski Las, teren ośrodka wypoczynkowego UW w Warszawie; obwód pnia – 120-200 cm; wysokość 18-24 m; Nr pomnika – 549.

W odniesieniu do pomników przyrody obowiązuje zakaz zagospodarowania i użytkowania terenów ich otaczających w sposób degradujący wartość obiektów.

3.1.6. Tereny przylegające do wód

Zapewnienie swobodnego dostępu do wód publicznych poprzez zakaz grodzenia nieruchomości w odległości mniejszej niż 1,5 m od linii brzegu, a także zakaz uniemożliwiania przechodzenia przez ten obszar (art. 27.1 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne).

3.1.7. Lasy ochronne, którymi są:

- a) lasy wodochronne – około 315 ha, występujące nad jeziorami: Cielądzkim, Lampackim, Lampasz, Piłakno. Są to drzewostany wielogatunkowe z udziałem dębu, brzozy, grabu, sosny i świerka na siedliskach lasu mieszanego i świeżego, lasu świeżego, lasu wilgotnego, a w kilku przypadkach boru bagiennego, I-V klasy wieku na skłonach na d brzegiem jezior i cieków wodnych występujące j.n.:
- Obręb Gązwa – oddziały: 137 a,b; 170 b, d-I; 174 a-g, i-p; 175 f-i; 177 a-c,f,g; 178 n-p; 179 a, b, i, l; 183 a-j; 189 d, m; 200 b; 201 b, h, j; 202 a-d, g-i; 209 b; 305 a-h; 311 a-c, f, dz. 75/3 (Miłuki).
- Obręb Mrągowo – oddziały: 84 c-f; 89 a, b, g-n; 90 f, j, k, m, p; 91 a; 93 a, c; 94 a, b; 95 g-j, n; 99 g, h; 100 a-d; 111 m,n; 112 l, m, p; 115 a; 116 a-i; 127 b-f; 135 g-i, k, o; 148 a, d-k, p, t, w, x; 153 b, c; 154 a; 155 a-c, h; 156 a, b, i, j, m.
- b) lasy stanowiące ostoje zwierzyny – około 30 ha, są to lasy ochronne przy gniazdach ptaków będących pod ścisłą ochroną tj. orla bielika, puchacza i orlika krzykliwego, które obejmują obręby:
- Obręb Mrągowo – Leśnictwo Gązwa, Borówko i Piłaki 184 f, 158 f, h, j-m, 159 j, k, m; 196 d-f, h.
- c) lasy cenne pod względem przyrodniczym – około 2,5 ha
01-501. Zadrz. 06 bon. III stanowisko pióropusznika strusiego Leśnictwo Surówka – oddziały 290 d, k.

Podstawowe kierunki zagospodarowania tych obszarów to:
ochrona kompleksów leśnych wyodrębnionych w planie urządzania Gospodarstwa Leśnego Nadleśnictwa Mrągowo jako lasy ochronne: wodochronne, ostoje zwierzyny, cenne pod względem przyrodniczym.

3.1.8. Zieleni urządzona

Zieleni urządzoną na terenie gminy Sorkwity tworzą:

- 1) parki w miejscowości: Choszczewo, Jedrychowo (nad jeziorem Lampasz), Kozłowo, Miłuki (zach. strona jez. Lampackiego), Pustniki (były PGR, zach. strona jez. Gielądzkiego), Rozogi, Rybno (były PGR), Sorkwity (przy pałacu),
- 2) aleje wzdłuż rzeki Krutyni.

Podstawowe kierunki działania na w/w terenach to rewaloryzacja lub całkowita odbudowa (wszystkie parki, nie tylko te, które uznano za obiekty zabytkowe, powinny być chronione jako parki wiejskie, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Administracji, Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska z dnia 5.09.1980 r. w sprawie zasad uznawania terenów zadrzewionych na obszarze wsi za parki wiejskie, ochrony parków i zarządzania nimi (Dz. U. Nr 21 poz. 80, 1980 r.).

Ponadto rozważyć możliwość utworzenia parku z amfiteatrem zlokalizowanego w Sorkwitach na terenie wolnym od zadrzewień położonym między drogą Sorkwity – Maradki, drogą krajową nr 16 i kanałem pomiędzy jeziorami Cielądzkim i Lampackim.

3.1.9. Jeziora objęte ograniczeniami używania jednostek pływających („strefy ciszy”)

Stwierdza się, że:

Na podstawie Uchwały Nr VII/30/2003 Rady Powiatu Mrągowskiego z dn. 26.03.2003 r. z późn. zm. (Dz. U. Woj. Warm.-Maz. z 2003 r. nr 69 poz. 1008) obowiązuje zakaz używania silników spalinowych na niżej wymienionych akwenach gminy Sorkwity:

- 1) ~~Na podstawie Rozporządzenia nr 8 Wojewody Warmińsko – Mazurskiego z dnia 11 stycznia 2000 r. (Dz. U. Woj. Warmińsko – Mazurskiego Nr 2, poz. 17) oraz Rozporządzenia Nr 11 Woj. Warmińsko – Mazurskiego z dnia 11 stycznia 2000 r. (Dz. U. Woj. Warmińsko – Mazurskiego Nr 2 poz. 20) dotyczących utworzenia zespołów przyrodniczo – krajobrazowych obejmujących obszary na terenie gminy na następujących jeziorach na terenie gminy lub przyległych do jej granic obowiązują ograniczenia w używaniu jednostek pływających („strefy ciszy”):~~

~~a) na obszarze zespołu przyrodniczo – krajobrazowego „Jeziora Sorkwickie”:~~

- ~~- Jezioro Lampackie (Sorkwity),~~
- ~~- Jezioro Lampasz (Łapinóżka),~~
- ~~- Jezioro Piłakno,~~
- ~~- Jezioro Zyndackie~~
- ~~- Jezioro Jełmuń~~
- ~~- Jezioro Warpuńskie~~
- ~~- Jezioro Gielądzkie~~
- ~~— Jezioro Kujno,~~
- ~~— Jezioro Dłużec,~~
- ~~— Jezioro Pierwój,~~

~~b) na obszarze zespołu przyrodniczo – krajobrazowego „Rzeka Babant i Jezioro Białe”:~~

- ~~— Jezioro Strómek,~~
- ~~— Jezioro Babięta Małe.~~

- 2) ~~Na podstawie Rozporządzenia nr 45 Wojewody Olsztyńskiego z dnia 5 czerwca 1998 r. (Dz. U. Woj. Olsztyńskiego nr 12 z dnia 10 czerwca 1998 r.), stanowiącego przepis wykonawczy do art. 23 ustawy z dnia 31 stycznia 1980 r. o ochronie i kształtowaniu środowiska (t.j. Dz. U. z 1994 r. Nr 49, poz. 196 z późn. zm.) strefami ciszy były:~~

- ~~- Jezioro Babięta Małe,~~
- ~~- Jezioro Cielądzkie,~~
- ~~- Jezioro Kujno,~~
- ~~- Jezioro Lampackie (Sorkwity),~~
- ~~- Jezioro Lampasz (Łapinóżka),~~
- ~~- Jezioro Piłakno.~~

~~Po nowelizacji w/w przepisu w związku z reformą administracyjną kraju, od dnia 01.01.1999 r. kompetencje w tej sprawie należą do rad powiatów.~~

~~3) W związku z pkt 1 i 2 uznaje się za celowe wystąpienie z wnioskiem o ustanowienie „strefy ciszy” nad jeziorem Pustnik Mały.~~

~~4) Objęto strefą ciszy jezioro Jelmuń, Warpuńskie i Zyndaackie.~~

3.1.10. Obszar specjalnej ochrony ptaków Natura 2000.

~~Obszar południowo – wschodniej części gminy Sorkwity o powierzchni 5325,8 ha rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 21 lipca 2004 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000, został włączony do obszaru specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 pod nazwą Puszcza Piska (kod obszaru PLB280008).~~

3.1.10. Strefy bezpośredniej ochrony ~~ochronne ujęć wód podziemnych~~, w miejscowościach Sorkwity, Stary Gieląd, Gizewo, Warpuny, Szymanowo, Kozłowo, Kozarek Mały, Kozarek Duży (Wielki).

3.2. Uwarunkowania i kierunki ochrony oraz wzbogacenia walorów środowiska przyrodniczego

Według koncepcji krajowej sieci ekologicznej ECONET – POLSKA, południowa i środkowa część gminy znajduje się w obrębie obszaru węzłowego o znaczeniu międzynarodowym p.n. „Obszar Puszczy Piskiej”, przy czym większość tych terenów to biocentra obszaru węzłowego. W hierarchii sieci ekologicznej są to obszary o najwyższej randze.

Ponadto północna część gminy wchodzi w skład korytarza ekologicznego o znaczeniu międzynarodowym, łączącego obszary węzłowe o znaczeniu międzynarodowym: „Puszczy Piskiej” i „Wschodniomazurski”.

Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 21 lipca 2004 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (Dz. U. Nr 229 poz. 2313), południowa część gminy Sorkwity o powierzchni 5324,8 ha, została wyznaczona jako obszar specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 pod nazwą Puszcza Piska (kod obszaru PLB280008). W tej części gminy wyznaczony został również Obszar o Znaczeniu dla Wspólnoty „Ostoja Piska”

Obszar północno – wschodniej części gminy, z wyłączeniem obszaru między Warpunami a Gizewem, znajduje się w zasięgu obszaru chronionego krajobrazu Jezior Legińsko – Mrągowskich [~~rozporządzenie nr 21 z dnia 14 kwietnia 2003 r. (Dz. Urz. Woj. Warmińsko-Mazurskiego Nr 52, poz. 725)~~ rozporządzenie Nr 159 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 19 grudnia 2008 r. (Dz. Urz. Woj. W-M nr 201 z 2008r.)-]

Obszary w południowej części gminy stanowią tereny chronione zespołami przyrodniczo – krajobrazowymi: ~~Rozporządzenie Nr 8 Wojewody Warmińsko – Mazurskiego z dnia 11 stycznia 2000 r. (Dz. Urz. Woj. Warmińsko – Mazurskiego Nr 2, poz. 17)~~ Rozporządzenie Nr 23 Wojewody Warmińsko- Mazurskiego z dnia 9 sierpnia 2007 r. (Dziennik Urzędowy Województwa Warmińsko- Mazurskiego nr 122, poz.1697 z 2007 r.) oraz Rozporządzenie Nr 26 Wojewody Warmińsko- Mazurskiego z dnia 9 sierpnia 2007 r. (Dziennik Urzędowy Województwa Warmińsko- Mazurskiego nr 122, poz.1700 z 2007 r.).~~Rozporządzenia Nr 11~~

Wojewody Warmińsko—Mazurskiego z dnia 11 stycznia 2000 r. (Dz. Urz. Woj. Warmińsko—Mazurskiego Nr 2, poz. 20)

Cały obszar gminy znajduje się w obszarze ochrony wód powierzchniowych – zlewni pojeziernej, a tereny części północno – zachodniej, od jeziora Pierwój do zachodniej granicy ciągu Jezior Sorkwickich, leżą w zasięgu węzłów hydrograficznych i zachwianej równowagi przyrodniczej w stosunkach wodnych. Tereny te, w Planie zagospodarowania przestrzennego woj. warmińsko – mazurskiego, wskazane zostały do realizacji i wspierania programów małej retencji i zalesień.

Zakłada się zachowanie podstawowych elementów systemu przyrodniczego gminy – ochronę i wzbogacanie walorów ekologicznych i wartości użytkowych oraz ich racjonalne wykorzystanie w rozwoju gminy przy zapewnieniu sprawnego funkcjonowania całego systemu przyrodniczego w powiązaniu z systemem wojewódzkim i krajowym.

3.3. Kopaliny

3.3.1. ~~Złoża udokumentowane~~

- ~~1) złoża kruszywa naturalnego – piaski ze żwirem w Słomowie. Miąższość złoża o średnim pp 79,68% waha się od 3,5 do 18,0 m. Całość warstwy złożowej zalega powyżej zwierciadła wody gruntowej. Zasoby bilansowe na dzień 31.12.1996 r. wynosiły około 256,45 tys. ton.~~
- ~~2) złoża kredy jeziornej Piłaki, udokumentowane w 1989 r. Jest to złożo osadów jeziornych, o miąższości od 1,0 m do 7,7 m śr. 4,09 m. Przydatność kredy jeziornej określona została dla rolnictwa do wapnowania gleb. Na złożu nie podjęto eksploatacji z uwagi na znajdujący się w odległości 1,5 km na zachód rezerwat ornitologiczny.~~
- ~~3) torfowiska zostały rozpoznane w 2 rejonach – Sorkwity i Rybno. W rejonie Sorkwity na powierzchni łącznej 228,9 ha okonturowano 49 obszarów zalegania torfów, o łącznych 3 337,62 tys. m³, w tym zasoby bilansowe 1 235 tys. m³. W rejonie Rybna na powierzchni łącznej 186 ha okonturowano 36 obszarów zalegania torfów o łącznych zasobach 2 833,35 tys. m³, w tym zasoby bilansowe 1 235,8 tys. m³.~~

3.3.2. ~~Złoża nieudokumentowane~~

~~Dziesięć punktów eksploatacji kruszywa naturalnego (głównie piasek ze żwirem lub piasek średnio lub gruboziarnisty), z których surowiec wykorzystywany jest przez okolicznych mieszkańców głównie dla celów budowlanych.~~

~~W obrębie gminy istnieje możliwość udokumentowania niewielkich złóż kruszywa naturalnego w rejonie istniejących odkrywek. Z uwagi na przeznaczenie znacznych obszarów gminy na cele rekreacyjne nie przewiduje się rejonów perspektywicznych eksploatacji kopalin, tym bardziej, że lokalizacja wyrobisk wiąże się głównie ze strefami ochronnymi dla jezior. Okresowa eksploatacja niewielkich ilości kruszywa nie jest konfliktowa dla środowiska.~~

~~Zakłada się racjonalną eksploatację istniejących złóż, sukcesywne prowadzenie rekultywacji terenów poeksploatacyjnych oraz przywracanie do właściwego stanu elementów środowiska. Udokumentowane, a jeszcze nie eksploatowane złoża nie mogą być zabudowane obiektami kubaturowymi lub urządzeniami sieciowymi za wyjątkiem urządzeń i obiektów bezpośrednio związanych z wydobyciem.~~

~~Tereny uznane za „obszary występowania złóż surowców mineralnych”²² Tereny określone jako obszary prognostyczne i perspektywiczne występowania złóż piasków i żwirów i złóż torfów muszą pozostać w dotychczasowym użytkowaniu.~~

Na terenie gminy udokumentowane zostały złoża kruszywa naturalnego, złożo kredy jeziornej oraz wstępnie częściowo rozpoznano złoża torfów.

Kruszywo naturalne. Geologicznie w kategoriach poznania ujmowanych w Bilansie zasobów kopalin i wód podziemnych w Polsce (za 2011 rok) udokumentowane jest jedno nieduże złożo *Słomowo*, które w przeszłości było eksploatowane. Złożo zalega na obszarze chronionego krajobrazu i ewentualne wznowienie jego eksploatacji wymaga szczegółowych analiz.

W roku 2012 udokumentowane zostało większe złożo *Kozarek Mały*, składające się z sześciu odrębnych pól, dla którego ustanowiony został jeden teren górniczy *Kozarek Mały* oznaczony na rysunku studium symbolem PG-1.

W roku 2013 zostało udokumentowane złożo kruszywa naturalnego (piaskowo-żwirowego) „Maradki” w kat.C₁. Dokumentacja geologiczna została zatwierdzona Decyzją Marszałka Województwa Warmińsko-Mazurskiego, znak GW.7427.81.2013 z dnia 22 stycznia 2014 r. Udokumentowane złożo ma powierzchnię 2,57 ha. Złożo położone jest na terenie objętym prawnymi formami ochrony przyrody. Są to obszary Natura 2000 Puszcza Piska i Ostoja Piska oraz Zespół Przyrodniczo - Krajobrazowy „Jeziora Sorkwické”. Eksploatacja złoża „Maradki” pozostaje w konflikcie z ograniczeniami wynikającymi z ustanowionych form ochrony przyrody wymienionych powyżej. Jest sprzeczna z zakazami obowiązującymi na terenie zespołu przyrodniczo-krajobrazowego „Jeziora Sorkwické” oraz może wpłynąć negatywnie na cele ochrony przyrody obszarów Natura 2000.

Kreda jeziorna. w Bilansie zasobów kopalin i wód podziemnych w Polsce ujmowane jest jedno udokumentowane złożo *Piłaki*. To średniej wielkości złożo nie było eksploatowane. Jego ewentualna eksploatacja pozostaje w konflikcie z terytorialnymi formami ochrony przyrody, w obrębie których i w sąsiedztwie których zalega.

Wykaz złóż kopalin z terenu gminy Sorkwity; stan na 31.XII 2011 r. (według „Bilansu zasobów kopalin i wód podziemnych w Polsce”, uzupełnione o dane późniejsze.)

Nazwa złoża	Kopalina	Miejscowość	Zasoby wg stanu na 31 XII 2011 r.	Stan prawny: K - złożo objęte terenem górniczym i koncesją na wydobywanie; uwagi
1	2	3	4	5
Kruszywo naturalne (piaski i żwiry) – zasoby w tys. ton				
Słomowo	Kruszywo naturalne	Słomowo	256	Położone w obszarze chronionego krajobrazu
Kozarek Mały	- „-“	Kozarek Mały	b.d.	K
Maradki	Kruszywo naturalne	Maradki	916,78 stan na styczeń 2014 r.	Położone w obszarze zespołu przyrodniczo-krajobrazowego „Jeziora Sorkwické”, w obszarach natura 2000 Puszcza Piska i Ostoja Piska
Kreda jeziorna – zasoby w tys. ton				
Piłaki	Kreda jeziorna	Piłaki	622,2	Położone w obszarze chronionego krajobrazu i w obszarze Natura 2000.

Według Mapy geośrodowiskowej 1:50 000 arkusze Bredynki i Kobyły (Państwowy Instytut Geologiczny Państwowy Instytut Badawczy W-wa 2012), na obszarze gminy oprócz złóż udokumentowanych występują tereny, gdzie można się spodziewać występowania złóż piasków i żwirów i złóż torfów (określone jako obszary prognostyczne i perspektywiczne). Część z nich leży poza obszarami objętymi terytorialnymi formami ochrony przyrody. W przypadku kruszywa piaskowo-żwirowego są to tereny między Burszewem i Warpunami oraz na zachód od Pustnik. Dla występowania złóż torfów jako prognostyczne wyszczególnione zostały dwa niewielkie tereny w rejonie Szymanowa i Choszczewa oraz tereny perspektywiczne w rejonach Burszewa, Szymanowa i Kozarka Małego.

3.4. Podstawowe komponenty środowiska przyrodniczego

~~Podstawowe komponenty środowiska przyrodniczego gminy zobrazowano na rysunku studium. Są nimi:~~

3.4.1. Gleby gruntów ornych, w szczególności użytki rolne klasy I– III o powierzchni > 0,5 ha; użytki rolne klas IV o powierzchni > 1 ha oraz użytki rolne klas V i VI wytworzone z gleb pochodzenia organicznego. Zmiana ich przeznaczenia na inne cele niż rolne może odbywać się wyłącznie z zachowaniem przepisów ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. Nr 16, poz. 78 z późn. zm.)

3.4.2. Użytki zielone, co do których należy podtrzymać dotychczasowy sposób użytkowania jako użytki zielone. Dotyczy to szczególnie użytków zielonych na glebach pochodzenia organicznego. Unikać melioracji polegających na odwodnieniu, zwłaszcza na glebach pochodzenia organicznego.

3.4.3. Kompleksy leśne, które należy użytkować wg ustaleń planów urządzeniowo – leśnych z preferowaniem naturalnego kierunku hodowli lasu.

3.4.4. Jeziora i tereny przyjezierne, w odniesieniu do których należy:

Chronić tereny pojezierne, położone w strefie oddziaływania jezior, stanowiące naturalną ich otulinę i strefę buforową ograniczającą dopływ związków biogennych ze zlewni, decydujące o naturalnych właściwościach retencyjnych zlewni - poprzez wyłączenie ich z normalnego użytkowania i zaliczania do obszaru tzw. zlewni chronionej. Wokół jezior tworzyć pasy trwałej zieleni, zapewnić swobodny dostęp do wód publicznych poprzez zakaz grodzenia w odległości mniejszej niż 1,5 m od linii brzegu, a także zakaz uniemożliwiania przechodzenia przez ten obszar (art. 27.1 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne). Na dopływach budować zbiorniki wody stojące.

3.4.5. Szlak rzeki Krutyni, rzeka Babant i cieki wodne, które należy:

Chronić przed zrzutami ścieków. Wprowadzać zadrzewienia, zwłaszcza na terenach o dynamicznej rzeźbie.

3.4.6. Wody podziemne, co do których stwierdza się:

~~Przeważająca część obszaru gminy leży w strefie ochronnej Głównego Zbiornika Wód Podziemnych. Użytkowanie tych terenów nie może zagrazać w sposób bezpośredni i pośredni wodom podziemnym. Wszystkie przedsięwzięcia gospodarcze na tym terenie, mogące mieć wpływ na stan zasobów i stosunków wodnych, należy poprzedzić kompleksową ekspertyzą wyjaśniającą skutki tych przedsięwzięć dla środowiska.~~

~~W szczególności odnosi się do rejonu wsi Rozogi i Warpuny. W rejonie tych wsi występują obszary pozbawione izolacji od powierzchni pierwszej warstwy wodonośnej.~~

Odporność wód podziemnych głównego poziomu wodonośnego na zanieczyszczenia z powierzchni jest zróżnicowana. Największą odpornością – określaną jako wysoką - charakteryzuje się środkowo-wschodnia część obszaru gminy (rejon na wschód i południe od miejscowości Sorkwity). Obszary o średniej odporności występują głównie w rejonie Choszczewa-Gielądu i na paru mniejszych powierzchniach terenów rolnych lub leśnych w północnej części gminy.

Na pozostałych obszarach gminy odporność głównego poziomu wodonośnego na zanieczyszczenia z powierzchni określana jest jako niska, a stopień zagrożenia wód w większości określany jest przeważnie jako średni (ze względu na brak ognisk zanieczyszczeń). Ogniska zanieczyszczeń stwierdzono w miejscowościach Rybno i Rozogi, i w tym rejonie stopień zagrożenia wód określany jest jako wysoki.

W latach 80-tych ubiegłego wieku północno-zachodni fragment obszaru gminy określono wstępnie jako wchodzący w skład Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 208 Biskupiec – jako obszar o wyróżniających się zasobach i wydajnościach wód podziemnych o dobrej jakości.

W roku 2011 sporządzona została „Dokumentacja hydrogeologiczna określająca warunki hydrogeologiczne w związku z ustanowieniem obszarów ochronnych Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 208 Zbiornik międzymorenowy Biskupiec”. Dokumentację wykonało Przedsiębiorstwo Hydrogeologiczne Sp. z o.o. w Gdańsku. Dokumentację przyjął bez zastrzeżeń Minister Środowiska.

W *Dokumentacji* na terenie gminy Sorkwity nie wyznaczono obszarów ochronnych zbiornika (szczególnie narażonych na zanieczyszczenia). W *Dokumentacji* określa się, iż na całym obszarze GZWP nr 208 należy dążyć do utrzymania sposobu zagospodarowania terenu nie stwarzającego zagrożenia dla jakości i ilości wód podziemnych, między innymi poprzez:

- ograniczanie możliwości zmiany przeznaczenia terenów, szczególnie leśnych;
- wykonania oceny wpływu na wody podziemne w przypadku przekwalifikowania gruntów rolnych na cele nierolnicze i nieleśne;
- preferowanie i promowanie działań zmierzających do zwiększenia powierzchni terenów leśnych;
- objęcie systemem kanalizacji wszystkich terenów zabudowy mieszkaniowej i usługowej.

3.5. Główne zagrożenia i kierunki przeciwdziałania głównym zagrożeniom dla środowiska naturalnego gminy.

3.5.1. Za główne zagrożenia środowiska uznaje się:

- a)–brak skanalizowania przeważającej części obszaru gminy; 30,6% ludności korzysta z instalacji kanalizacyjnej.(dane na 2011 r.)
- b)–wzmoczoną antropopresję turystyczną na tereny przyjezierne,
- e)–zagrożenie wód wglębnych i powierzchniowych spływami i przesączeniami nieoczyszczonych ścieków ze zbiorników indywidualnych, w szczególności na obszarach gminy gdzie odporność głównego poziomu wodonośnego na zanieczyszczenia z powierzchni określana jest jako niska oraz w rejonie miejscowości Rybno i Rozogi, gdzie stwierdzono ogniska zanieczyszczeń. Stopień zagrożenia wód w tym ostatnim rejonie określany jest jako wysoki. ~~występowania Głównego Zbiornika Wód podziemnych~~
- d)–czynniki związane z intensywnym ruchem samochodowym na drodze krajowej nr 16 (hałas, emisja spalin) oraz niekontrolowanym przewozem po niej materiałów niebezpiecznych, co stwarza szczególne zagrożenie na skrzyżowaniu tej drogi z kanałem łączącym jeziora : Gielądzkie i Lampackie,
- e) ~~wadliwą lokalizację magazynów nawozów chemicznych (w szczególności płynnych) w centrum ośrodka gminnego oraz na terenach przyjeziornych;~~
- f)–możliwość wznowienia wielkofermowej produkcji zwierzęcej, w szczególności w strefie przyjeziornej,
- g) ~~planowane wysypisko na granicy obszaru o wybitnych walorach przyrodniczych w m. Kozłowo.~~

3.5.2. Kierunki przeciwdziałania głównym zagrożeniom dla środowiska naturalnego gminy

W celu przeciwdziałania głównym zagrożeniom środowiskowym w szczególności należy:

1. przeciwdziałając brakowi skanalizowania przeważającej części obszaru gminy- dążyć do realizacji zamierzeń w zakresie gospodarki ściekowej, określonych w pkt. 5.2.2., przewidujących m.in. rozbudowę sieci kanalizacyjnej oraz docelowo dążyć do skanalizowania wszystkich miejscowości w gminie,
2. przeciwdziałając skutkom wzmożonej antropopresji turystycznej na tereny przyjeziorne-
  - a) kanalizować miejscowości położone na tych terenach,
  - b) dążyć do zachowania dotychczasowej struktury przestrzennej gruntów rolnych i leśnych z możliwością jej korygowania (dolesienia) i wzbogacania ekologicznego (zadrzewienia śródpolne, drzewa, użytki ekologiczne, itp.),
  - c) zezwalać na budowę rozproszonych zagród rolniczych, wg ustaleń przepisów szczególnych.
3. przeciwdziałając zagrożeniom wód wglębnych i powierzchniowych, w szczególności w rejonie na obszarach gminy gdzie odporność głównego poziomu wodonośnego na zanieczyszczenia z powierzchni określana jest jako niska; ~~Głównego Zbiornika Wód Podziemnych~~ chronić przed spływami i przesączeniami nieoczyszczonych ścieków ze zbiorników indywidualnych,
  - a) realizując zadania w zakresie gospodarki ściekowej w pierwszym etapie wprowadzać rozwiązania systemowe w miejscowościach położonych na terenach bez izolacji od warstw wodonośnych,
  - b) na terenach bez izolacji od podstawowego poziomu wód użytkowych realizować kanalizację sanitarną równoległą z budową wodociągu,
  - c) dla nowych inwestycji realizowanych na terenach pozbawionych izolacji od użytkowych warstw wodonośnych nie dopuszczać do ~~gromadzenia ścieków w zbiornikach bezodpływowych lub powstawania innych~~ rozwiązań gospodarki ściekowej zagrażających użytkowym warstwom wodonośnym oraz przyjąć zasadę unieszkodliwiania nieczystości płynnych (ścieków) z obszarów nie posiadających i nie przewidywanych do objęcia scentralizowanym systemem kanalizacji, poprzez ich gromadzenie w lokalnych szczelnych zbiornikach, a następnie wywożone do punktów zlewnych,
  - d) systematycznie kontrolować szczelność szamb,
  - e) przeciwdziałać stosowaniu drenażu chłonnego dla rozprowadzania nieoczyszczonych ścieków,
  - f) stosować zasadę, że wody wglębne nie powinny być wykorzystywane do nawadniania gruntów poza ogrodami przydomowymi,
  - g) preferować rozwój rolnictwa opartego o ekologiczne zasady gospodarowania,
  - h) zamieszczać w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego zakaz lokalizacji wszelkich nowych elementów zagospodarowania, które mogą zagrażać w sposób bezpośredni lub pośredni wodom podziemnym.
4. przeciwdziałając czynnikom związanym z intensywnym ruchem samochodowym na drodze krajowej nr 16 (hałas, emisja spalin) oraz niekontrolowanym przewozom po niej materiałów niebezpiecznych
  - a) nie planować lokalizacji obiektów użyteczności publicznej i mieszkalnych w pobliżu pasa drogowego,
  - b) wprowadzać pasy zadrzewień i inne elementy izolacji pasa drogowego od pozostałych terenów,

- c) na terenach osiedleńczych budować obwodnice, ulepszać nawierzchnię ulic, wprowadzać zadrzewienia,
- d) podjąć współpracy z właściwymi organami w celu monitorowania przewozu ładunków niebezpiecznych,
- e) we współpracy z właściwymi organami rozważyć możliwość budowy zabezpieczeń technicznych minimalizujących skutki ewentualnych katastrof drogowych w obrębie skrzyżowania z kanałem łączącym jeziora Gielądzkie i Lampackie związanych z przewozem ładunków niebezpiecznych,

~~5. przeciwdziałając wadliwej lokalizacji magazynów nawozów chemicznych (w szczególności płynnych) w centrum ośrodka gminnego oraz na terenach przyjeziernych- dążyć do zmiany przeznaczenia tych obiektów;~~

~~6. przeciwdziałając możliwości eksploatacji ferm zwierzęcych o technologii gnojowicowej, w szczególności w strefie przyjezierniej- dążyć do zmiany przeznaczenia obszarów na których są zlokalizowane,~~

~~7. przeciwdziałając skutkom lokalizacji planowanego wysypiska na granicy obszaru wybitnych walorach przyrodniczych w m. Kozłowo-~~

- a) opracować ocenę oddziaływania na środowisko, w przypadku pozytywnej oceny, o której mowa w pkt lit.a — właściwie zaprojektować i eksploatować wysypisko.

4. OBSZARY I ZASADY OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓLCZESNEJ

~~Ochrona i utrzymanie w należytym stanie obiektów zabytkowych i obiektów o charakterze zabytkowym wobec braku lub niedostatecznej ilości środków na ich utrzymanie- stwarzać będzie coraz więcej problemów:~~

~~Występujące na obszarze gminy dobra kultury (obiekty zabytkowe i o charakterze zabytkowym oraz obiekty archeologiczne) będą nabierały z biegiem lat wartości historycznej. Obiekty te będą także ulegały dalszej dewastacji technicznej, jeżeli nie podejmie się odpowiednich działań w celu utrzymania należytego stanu lub rekonstrukcji niektórych z nich.~~

~~Rozwiązanie tego problemu będzie wymagało skoordynowania działań administracji rządowej i samorządowej w oparciu o „Studium zabytkowego krajobrazu kulturowego gminy Sorkwity” opracowanego w 1999 r. przez zespół w składzie: mgr Maciej Ambrosiewicz, mgr Wojciech Konecner, mgr Adam Żywieżyński.~~

~~4.1. Ochrona obiektów zabytkowych i o wartościach kulturowych~~

~~**4.1.1. Stwierdza się, że na terenie Gminy występują następujące obiekty kulturowe objęte ochroną prawną wykazane na rysunku studium:**~~

Janiszewo	- Pozostałości zespołu dworskiego /nr7/XIX/XXw. (55) - Park, XIX w., nr rej 3525/82
Jędrychowo	- Zespół dworsko-parkowy, XIXw; (61) - Park, XVII-XIXw. 3583/83
Kozłowo	- Zespół dworsko-parkowy /nr18/ (69) - Park, XVIII-XIX, 3558/83
Miłuki	- Pozostałości zespołu dworskiego

	(95)	–Park, XVIII-XIX w., 3322/80
Pustnik		–Zespół dworsko-parkowy
	(108)	–Park, XIX w., 3524/82
Rezogi		–Zespół dworsko-parkowy
	(117)	–Park, XIXw., nr rej. 3528/82
Rybno		–Zespół kościoła ewangelickiego /ul.Boeczna 49/
	(144)	–Kościół, mur., ok. poł. XIX w., nr rej. 2536/98
	(145)	–Zespół sakralny katolicki /ul. Kościelna 47/
		–Kaplica pw. Św. Bonifacego, mur., 1928r., nr rej. 2537/98
		–Zespół dworsko-parkowy I poł. XIX w.
	(147a)	–Dwór mur., nr rej. 2500/98
	(147e)	–Park, XVII-XIXw., nr rej. 1388/83
Sorkwity		–Kościół ewangelicki, mur., 1593-1607, przeb. 1698-99,
	(177)	–Wieża 1701-12, nr rej. 2539/98
		–Zespół pałacowo-ogrodowy
	(178a)	–Pałac, mur., 1856r., nr rej. 2563/98
	(178e)	–Piwnice /Zamkowa 19/, mur. nr rej.1423/90
	(178i)	–Park, Xix w., k.XVIII-XIXw., 1304,68
Warpuny	(218)	–Kościół ewangelicki, mur., ok.1900 r. nr 9, nr rej. 2538-98
	(225)	–Dom nr 26, drewn. mur., XIX-XXw., ul. Wolności, nr rej. 1087/84
	(231)	–Dom nr 38, mur., XIX-XXw. ul. Wolności, nr rej. 1088/84
Zyndaki	(237)	–Dom nr 13, drewn., nr rej. 1093/84
Zyndaki Kolonia	(245)	–Dom drewn, nr rej. 1094/84
	(246)	–Dom drewn., nr rej. 1095-84

(nr podany w nawiasie obok obiektu, pod nazwą miejscowości, oznacz nr kolejny na mapie stanowiącej załącznik do wcześniej wymienionego „Studium ochrony zabytkowego krajobrazu kulturowego gminy Sorkwity”)

Wymienione wyżej obiekty podlegają ochronie zgodnie z art.4 pkt 2 ustawy z dnia 15 lutego 1962 r. o ochronie dóbr kultury (tekst jednolity Dz.U. z 1999r. Nr 98, poz. 1150).

W szczególności wprowadzenie jakiegokolwiek zmian w w/w obiektach wymaga bezwzględnie uzgodnienia z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

Wykaz wszystkich obiektów o wartościach kulturowych i zabytkowych zawiera wymienione wcześniej „Studium ochrony zabytkowego krajobrazu kulturowego gminy Sorkwity” oraz rozdz. 4 „Analizy (...) do studium uwarunkowań.”

4.1.2. W stosunku do wszystkich obiektów, o których mowa w pkt 4.1.1. ustala się następujące kierunki działań:

- zamieszanie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i decyzjach o warunkach zabudowy i zagospodarowania odpowiednich zaleceń co do zasad i metod ochrony zabytków i obiektów o wartościach kulturowych,
- ścisła współpraca władz gminy z Państwową Służbą Ochrony Zabytków,
- kontrola stanu technicznego obiektów zabytkowych oraz udzielania pomocy ich właścicielom, z udziałem Wojewódzkiego konserwatora Zabytków, w celu należytego utrzymania obiektów,
- zapewnienie właściwego użytkowania obiektów zagrożonych,

- e) w szczególnych przypadkach pozyskiwanie obiektów zagrożonych przez gminę i wtórne ich zbycie nabywcem gwarantującym właściwe ich utrzymanie lub zagospodarowanie.

4.1.3. Realizacja kierunków określonych w pkt 4.1.2. wymagać będzie:

- a) ~~ustanowienia stref ochrony konserwatorskiej:~~
  - ~~strefy A- pełnej ochrony konserwatorskiej (rezerwatowej), która obejmuje treści historyczne i formy zabytkowe dwóch zespołów dworskich- Sorkwity i Pustniki,~~
  - ~~strefy B- częściowej ochrony, obejmującej przede wszystkim formy oraz w możliwym zakresie także treści, substancji i funkcji, przewidziano m.in. dla wsi Burszewo, Warpuny, Zyndaki, Pustniki, łącznie 21 jednostek o tym rodzaju ochrony,~~
  - ~~strefy K- ochrony krajobrazowej, obejmującej znaczną część gminy- łącznie 60 jednostek architektoniczno-krajobrazowych.~~
- b) ~~ochrony obiektów i zespołów zabytkowych prawnie chronionych i ich otoczenia przed zmianami mogącymi spowodować degradację ich wartości historycznych, estetycznych i architektonicznych;~~
- e) ~~porządkowania i rehabilitacji istniejących założeń parkowych i ementarzy;~~
- d) ~~dopuszczania do modernizacji istniejącej zabudowy oraz lokalizacji nowej zabudowy pod warunkiem uwzględnienia tradycyjnych form zabudowy i zasad kompozycji układu przestrzennego;~~
- e) ~~wzbogacania funkcji usługowych obszaru, a w szczególności usług turystycznych, przy jednoczesnym ograniczeniu rozwoju usług wymagających dużych kubatur i pod warunkiem uwzględnienia formy tradycyjnej zabudowy i zasad kompozycji układu przestrzennego;~~
- f) ~~wykluczenia rozwoju działalności gospodarczej (wytwórczości i usług) wymagających przekształceń istniejącego układu przestrzennego.~~

4.2. Ochrona stanowisk archeologicznych

Przyjmuje się następujące kierunki w zakresie występujących stanowisk archeologicznych:

- a) ~~jakikolwiek prace ziemne w obrębie stanowisk archeologicznych należy poprzedzić ratowniczymi pracami wykopaliskowymi, a prace w najbliższej okolicy nadzorem archeologicznym;~~
- b) ~~prace w obrębie stanowisk umieszczonych w spisie zasobu należy prowadzić pod nadzorem archeologicznym;~~
- e) ~~prace na wszystkich obiektach wymagają zgody Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków;~~
- d) ~~wszystkie wykopy ziemne w strefie brzegowej jezior i cieków wodnych na terenie gminy wymagają nadzoru archeologicznego.~~

~~4.3. W celu zachowania istniejących wartości krajobrazu kulturowego na całym obszarze gminy, przy wznoszeniu nowych obiektów budowlanych należy stosować formy architektury tradycyjnej zharmonizowane z zabudową istniejącą i otaczającym krajobrazem. Wyklucza się, poza wsią Sorkwity, wznoszenie piętrowych budynków mieszkalnych i stosowanie płaskich dachów. Zmiany w strukturze własności gruntów, powinny w miarę możliwości uwzględniać dawna strukturę władania, co pozwoliłoby przywracać tradycyjny charakter kulturowy przestrzeni.~~

4.1. Zasady ochrony dóbr kultury

4.1. Zasady ochrony dóbr kultury

Główną zasadą konserwatorską podczas planowania remontu obiektu zabytkowego jest wykonanie go przy użyciu materiałów historycznie uzasadnionych, z maksymalnym zachowaniem substancji zabytkowej i minimalną w nią ingerencją, tj. obowiązuje zasada kontynuacji tradycyjnych materiałów i technologii (w zależności od konkretnego budynku- tj. kamień, cegła, drewno, szkło, dachówka ceramiczna w kolorze ceglano-czerwonym, blacha miedziana, cynkowa lub tytanowo-cynkowa, tynki, zaprawy i farby, które pozwolą na „oddychanie” muru), charakterystycznych dla okresu powstania obiektu- rozpoznanie to, dla poprawnego przygotowania do prac remontowych, winno wynikać np. z badań archiwalnych (źródła ikonograficznych, fotograficznych, pisanych, itp.) lub ingerencyjnych badań konserwatorskich substancji zabytkowej obiektu (tyczy to głównie prac na elewacji, kłatkach schodowych, piwnicach, werandach, balkonach, schodach, balustradach, bramach przejazdowych oraz wobec wszelkiej stolarki otworowej- okna i drzwi)- niedopuszczalne jest stosowanie ahistorycznych materiałów budowlanych, typu okna i drzwi PCV, blacho dachówka, gont bitumiczny, dachówka cementowa czy styropian, wełna do ocieplania zewnętrznego. Ze stanowiska konserwatorskiego przede wszystkim niedopuszczalne jest wykonanie izolacji zewnętrznej elewacji budynku, ponieważ planowana inwestycja nie może prowadzić do utraty wartości zabytkowych, które zakwalifikowały obiekt do ochrony konserwatorskiej i umieszczenia w ewidencji zabytków- zamierzenie budowlane prowadzące do przysłonięcia oryginalnego wystroju elewacji i detalu architektonicznego oraz, idąca za tym, zmiana głębokości osadzenia stolarek, sprawi, że obiekt zatraci swój pierwotny charakter a tym samym swa zabytkową autentyczności. Z tego samego stanowiska konserwatorskiego niedopuszczalne jest wykonanie zamiany pokrycia i kształtu dachu budynku- ustrój konstrukcyjny dachu pod dachówkę jest diametralnie różny od tego pod tzw. blachodachówkę, a jego przebudowa sprawi, że zmienia się forma i gabaryt obiektu oraz charakter zabudowy regionalnej Warmii i Mazur, a bez wymiany konstrukcji przy dokonaniu zmian obciążeniowych może dojść do zawalenia budynku, czyli jego bezpowrotnego zniszczenia. Stolarka otworowa posiada także swój lokalny charakter, wygląd i formę- winna być poddana stosownym zabiegom konserwatorskim, a jedynie w uzasadnionych przypadkach dopuszczalna jest wymiana (po wykonaniu stosownej dokumentacji inwentaryzacyjnej) na nową, aczkolwiek na wzór starej w odniesieniu do kształtu, wymiarów, podziałów, materiału, koloru, elementów ozdobnych, okuć i zamków, itp.

Zabytki nieruchome wpisane do rejestru zabytków

Na jakiegokolwiek działania, badania, prace, roboty, umieszczanie znaków czy urządzeń technicznych w zabytkach wpisanych do rejestru i w ich otoczeniu oraz w obszarach wpisanych do rejestru zabytków konieczne jest uzyskanie pozwolenia WKZ z aktem wykonawczym, który określa tryb i sposób wydawania pozwoleń, w tym szczegółowe wymagania, jakim powinien odpowiadać wniosek o wydanie pozwolenia i pozwolenie.

Zagospodarowanie na cele użytkowe zabytku nieruchomego wpisanego do rejestru wymaga posiadania przez jego właściciela lub posiadacza:

- dokumentacji konserwatorskiej określającej stan zachowania zabytku nieruchomego i możliwości jego adaptacji, z uwzględnieniem historycznej funkcji i wartości tego zabytku,
- uzgodnionego z wojewódzkim konserwatorem zabytków programu prac konserwatorskich przy zabytku nieruchomym, określającego zakres i sposób ich prowadzenia oraz wskazującego niezbędne do zastosowania materiały i technologie,
- uzgodnionego z wojewódzkim konserwatorem zabytków programu zagospodarowania zabytku nieruchomego wraz z otoczeniem oraz dalszego korzystania z tego zabytku, z uwzględnieniem wyeksponowania jego wartości.

Opieka nad zabytkiem sprawowana przez jego właściciela lub posiadacza polega, w szczególności, na zapewnieniu warunków:

- a) naukowego badania i dokumentowania zabytku,
- b) prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku,
- c) zabezpieczenia i utrzymania zabytku oraz jego otoczenia w jak najlepszym stanie,
- d) korzystania z zabytku w sposób zapewniający trwale zachowanie jego wartości,

- e) popularyzowania i upowszechniania wiedzy o zabytku oraz jego znaczeniu dla historii i kultury.

Celem zaplanowania jakiegokolwiek inwestycji wobec przedmiotowego budynku oraz możliwością zajęcia ostatecznego stanowiska przez organ konserwatorski w przedmiotowej sprawie (którego ustawowa ochrona prawna polega przede wszystkim na zapobieganiu zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków i udaremnienia niszczenia i niewłaściwego korzystania z zabytków) jest posiadanie dokumentacji z wykonania stosownych badań konserwatorskich, architektonicznych i archeologicznych substancji zabytkowej (lub ich wykonanie), a wyniki których winny być uwzględnione w programie działań przy obiekcie, a jakiegokolwiek działania remontowe zabytkowego obiektu winny być prowadzone z poszanowaniem substancji zabytkowej wraz z maksymalnym jej zachowaniem oraz użyciem materiałów budowlanych historycznie uzasadnionych.

Zabytki archeologiczne

W przypadku realizowania inwestycji na obszarze stanowiska archeologicznego, znajdującego się w ewidencji zabytków AZP, nie będącego w rejestrze zabytków, obowiązuje art. 31 Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (DZ.U. z 2010 r. nr 75 poz. 474). Prace ziemne należy poprzedzić badaniami archeologicznymi - ich wyniki pozwolą na zajęcie stanowiska konserwatorskiego do zagospodarowania terenu. Zakres i rodzaj niezbędnych badań archeologicznych ustala Wojewódzki Konserwator Zabytków w drodze decyzji.

Na stanowiskach archeologicznych o własnej formie terenowej i wpisanych do rejestru zabytków zakazuje się inwestycji budowlanych i działalności rolniczej, winny one pozostać nieużytkami. W przypadku braku ewidencji AZP należy wykonać rozpoznanie powierzchniowe przed realizacją inwestycji. Na w/w rodzaje badań archeologicznych należy bezwzględnie uzyskać pozwolenia WKZ.

Zabytki architektury ujęte w ewidencji zabytków

W stosunku do obiektów budowlanych oraz obszarów niewpisanych do rejestru zabytków, a ujętych w gminnej ewidencji zabytków, pozwolenie na budowę lub rozbiórkę obiektu budowlanego wydaje właściwy organ. Do zgłoszenia robót budowlanych należy dołączyć, w zależności od potrzeb, pozwolenia, uzgodnienia i opinie wymagane odrębnymi przepisami (np. wojewódzkiego konserwatora zabytków). Katalog działań budowlanych w stosunku, do których należy uzyskać pozwolenie budowlane, a które podlegają zgłoszeniu organowi budowlanemu, określają przepisy budowlane.

Odnosnie zabytków architektury ujętych w ewidencji zabytków oraz w ich otoczeniu obowiązują:

- ochrona historycznego krajobrazu kulturowego z widokami na historyczne ośrodki miejskie i wiejskie z dominantami w postaci kościołów oraz historyczną zieleń zagospodarowaną w postaci parków, cmentarzy i alei przydrożnych,
- ochrona zachowanej zabytkowej struktury architektoniczno-przestrzennej w postaci układu ruralistycznego, zabytków architektury, zabytkowych parków i cmentarzy, zabytkowej zieleni zorganizowanej, np. alei przydrożnych,
- ochrona układu dróg i placów, sposobu zabudowy wsi i zależności przestrzennych, występujących pomiędzy poszczególnymi częściami składowymi wsi,
- pełna ochrona obiektów historycznych w stosunku do których obowiązują:
  - ochrona kształtu i rodzaju pokrycia dachów, artykulacja i sposób opracowania elewacji (w tym rodzaj i forma stolarki otworowej jako jednego z elementów wystroju elewacji),
  - zakaz dokonywania zmian w budynkach historycznych, mogących doprowadzić do utraty wartości zabytkowej (wyburzania, nadbudowy, zmian kształtu dachów, zmian rodzaju pokrycia dachowego, tj. wprowadzania współczesnego rodzaju pokrycia oraz przebudowy obiektów historycznych - w tym zmian w obrębie elewacji, z wyłączeniem

- prac adaptacyjnych uwzględniających walory zabytkowe obiektów, dokonanych na podstawie wytycznych konserwatorskich oraz zmian wynikających z ustaleń zdobytych na podstawie badań naukowych i konserwatorskich),
- remonty budynków historycznych należy prowadzić na zasadach pozwalających zachować jako eksponowane walory zabytkowe elewacji tj. kompozycję elewacji, detal architektoniczny, rodzaj wykończenia elewacji, historyczny rodzaj materiałów budowlanych.

Historyczne parki i cmentarze

W obrębie cmentarzy obowiązuje:

- ochrona układu przestrzennego (alei, układu kwater),
- ochrona zabytkowego drzewostanu,
- ochrona historycznych nagrobków i innych elementów małej architektury, tj. ogrodzenia, pompy wody, kaplice,
- zakaz zmian układu przestrzennego (aleje, nasadzenia, kwatery),
- zakaz wycinki starodrzewia,
- zakaz likwidacji historycznych elementów małej architektury oraz zabytkowych nagrobków.

W obrębie parków obowiązuje:

- ochrona układu przestrzennego i historycznego sposobu zagospodarowania,
- ochrona zabytkowego drzewostanu,
- ochrona historycznych elementów małej architektury, tj. ogrodzenia, itp.,
- zakaz zmian układu przestrzennego (aleje, nasadzenia, kwatery),
- zakaz wycinki starodrzewia,
- zakaz likwidacji historycznych elementów małej architektury.

Wszelkie prace inwestycyjne dotyczące zabytkowych parków i cmentarzy należy poprzedzić właściwą dokumentacją konserwatorską, prowadzącą do określenia uwarunkowań historycznych i możliwości dalszego użytkowania. Wszelkie prace prowadzone w obrębie historycznych parków i cmentarzy należy uzgodnić z WKZ, a w przypadku obiektów wpisanych do rejestru zabytków- uzyskać pozwolenia WKZ na prowadzenie prac.

4.2. Zasób obiektów zabytkowych i kulturowych

obiekty wpisane do rejestru zabytków

miejsowość	ulica	numer	obiekt	nr rejestru	data wpisu
Burszewo			kuźnia	A-1096	15 sierpnia 1968
Choszczewo		031	chałupa	A-1095	15 sierpnia 1968
Choszczewo		061	chałupa	A-1094	15 sierpnia 1968
Janiszewo			park krajobrazowy	A-1402	11 listopada 1982
Jelmuń			cmentarz rodowy rodziny von woisky-fragment założenia dworsko-parkowego	A-4195	20 listopada 2000
Jelmuń			zespół dworsko- parkowy	A-4382	13 lutego 2006
Jędrychowo			park	A-1448	15 marca 1983
Jędrychowo			cmentarz ewangelicki	A-1967	26 marca 1987
Kozłowo			park dworski	A-1490	26 października 1983
Maradki			cmentarz ewangelicki	A-1968	26 marca 1987
Miłuki			park	A-1303	21 stycznia 1980

Pustniki			cmentarz ewangelicki	A-1976	26 marca 1987
Pustniki			park krajobrazowy	A-1403	11 listopada 1982
Rozogi			park krajobrazowy	A-1390	19 kwietnia 1982
Rozogi			cmentarz ewangelicki /na pld. od wsi, przy szosie/	A-1972	26 marca 1987
Rozogi			cmentarz ewangelicki /ok.. 1 km na pld. od wsi/	A-1973	26 marca 1987
Rybno			spichlerz	A-938	21 maja 1968
Rybno			park	A-1491	26 października 1983
Rybno			cmentarz ewangelicki /na polu, na pld. - zach. od wsi/	A-1971	26 marca 1987
Rybno			cmentarz ewangelicki /na zach. od wsi, ok.. 100 m. od szosy/	A-1970	26 marca 1987
Rybno			dwór	A-933	21 maja 1968
Rybno	długa	018	kościół ewangelicki	A-4089	1 grudnia 1998
Rybno	kościelna	047	kościół parafialny św. Bonifacego biskupa i męczennika	A-4092	2 grudnia 1998
Sorkwity			czworak	A-2953	23 listopada 1989
Sorkwity			magazyn /przy pałacu/	A-1048	30 lipca 1968
Sorkwity			kościół ewangelicki wraz z cmentarzem przykościelnym	A-1049	30 lipca 1968
Sorkwity			założenie pałacowo - parkowe wraz z podwórzem gospodarczym	A-4180	9 czerwca 2000
Stary Gieląd		018	chata	A-1089	13 sierpnia 1968
Surmówka			cmentarz ewangelicki	A-1969	26 marca 1987
Warpuny		043	chałupa	A-1047	30 lipca 1968
Warpuny	wolności	009	kościół ewangelicki	A-4090	1 grudnia 1998

Aleje typowane do ochrony jako element krajobrazu kulturowego

Numer drogi	Przebieg drogi	Droga/odcinek typowany do ochrony
600N	Mrągowo – Kałużyn – Szczytno	Odcinek Rybno – Rańsk
1454N	Czerwonka – Wygój – Bredynki – Stanclewo – Choszczewo – Mały Gieląd – droga nr 1755N (Sorkwity)	Odcinek Choszczewo - Stary Gieląd
1509N	Młynowo – Mrągowo – Polska Wieś – Stamka – Gązwa – Zyndaki – Choszczewo – Jełmuń – Borki Wielkie – Kobyły – Popowa Wola – Kałużyn	Odcinek Mrągowo – Surmówka
1636N	droga krajowa nr 16 – Kamionka – Rozogi – Rybno – Gant – Dłużec	Odcinek Rozogi – Kozłowo
1755N	Burszewo – Warpuny – Gieląd – Sorkwity	Na całej długości (z wyłączeniem odcinka Warpuny – Pustniki)

Ochrona w/w alei powinna polegać na pielęgnacji i konserwacji drzew z uzupełnieniami i nowymi nasadzeniami na podstawie specjalistycznych dokumentacji.

W przypadku kolizji wymogów ochrony krajobrazu kulturowego z wymogami bezpieczeństwa ruchu drogowego i potrzeby modernizacji dróg, decyzję należy podjąć na podstawie specjalistycznej dokumentacji w porozumieniu z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska oraz Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

Ewidencja zabytków nieruchomych oraz spis stanowisk archeologicznych na obszarze gminy Sorkwity znajdują się na końcu opracowania.

5. KIERUNKI ROZWOJU SYSTEMÓW KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

5.1. Komunikacja

5.1.1. Sieć drogowa

1. Na podstawie „Analizy i oceny uwarunkowań gminy Sorkwity” stwierdza się następujący podział funkcjonalny dróg na terenie gminy:

- układ nadrzędny,
- układ podstawowy,
- układ uzupełniający.

~~Zgodnie z nowym układem dróg krajowych i wojewódzkich, określonym w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 15 grudnia 1998 r. w sprawie ustalenia wykazu dróg krajowych i wojewódzkich (Dz.U. Nr 160 poz. 1071)~~

Przez teren gminy Sorkwity przebiega:

W układzie nadrzędnym:

- droga krajowa nr 16 Grudziądz- Olsztyn - Mrągowo - Augustów -Granica Państwa ~~powinna spełniać parametry techniczne odpowiadające klasie GP (główna ruchu przyspieszonego)~~ zgodnie z Planem zagospodarowania przestrzennego województwa jest jedną z najważniejszych dróg w układzie komunikacyjnym województwa i regionu. Główna oś komunikacyjna województwa w układzie równoleżnikowym. Wiąże AI z Via Baltică. Zgodnie z polityką transportową TEN-T (transeuropejska sieć transportowa) zaliczona do dróg, której realizacja przewidziana w pierwszej kolejności. W gminie jest główną osią komunikacyjną, która przejmuję ruch tranzytowy.

Droga ta ma założoną klasę GP – główną ruchu przyspieszonego, postulowana do podniesienia i wpisania do sieci dróg ekspresowych. W opracowaniach projektowych droga nr 16 projektowana jest w parametrach drogi S, dla której należy zachować rezerwę terenu 100 m w liniach rozgraniczających.

Dla docelowego przebiegu drogi krajowej nr 16, na odcinku Borki Wielkie – Mrągowo w opracowaniu jest Studium techniczno – ekonomiczno – środowiskowe (STES II) w którym analizowanych jest 5 wariantów nowego przebiegu drogi. Na rysunku studium wniesiono jeden wariant (wariant 1A podstawowy), który uzyskał akceptację władz i społeczności gminy. Jest to wariant o najmniejszej ingerencji w środowisko – przyrodnicze.

Po rozbudowie drogi krajowej nr 16 do parametrów technicznych klasy GP (główna ruchu przyspieszonego) bezpośrednie włączenie istniejących dróg lokalnych do dk nr 16 ulegnie likwidacji, a obsługa komunikacyjna przyległych terenów do drogi krajowej odbywać się będzie drogami dojazdowymi włączonymi do drogi głównej na węzłach. W związku z powyższym wskazano projektowany odcinek od drogi powiatowej nr 1759 do projektowanego węzła zlokalizowanego przed wsią Sorkwity. Projektowany odcinek drogi powinien być włączony do układu podstawowego jako droga powiatowa.

Odnośnie lokalizowania obiektów budowlanych w sąsiedztwie drogi krajowej obowiązują następujące zasady:

- projektowane urządzenia sieci infrastruktury technicznej należy lokalizować poza pasem istniejącej i projektowanej drogi krajowej i prostopadle do osi drogi z zachowaniem przepisów o drogach publicznych,
- dla obiektów budowlanych należy zachować minimalną odległość od zewnętrznej krawędzi jezdni zgodnie z przepisami odrębnymi,

- ścieżki rowerowe należy lokalizować poza pasem drogowym, niezależnie od niwelety i przekroju drogi krajowej,
- odległość planowanych turbin wiatrowych od granicy pasa drogowego drogi krajowej nie może być mniejsza niż maksymalna wysokość obiektu (wysokość ponad poziom terenu skrajnego punktu wirnika/ skrzydła elektrowni wiatrowej w pozycji pionowej) powiększona o 50%.

- ~~droga wojewódzka nr 600 Mrągowo- Kałęczyn- Szczytno klasa drogi G.~~

Zgodnie z Planem zagospodarowania przestrzennego województwa jest to droga w układzie komunikacyjnym województwa, która poprzez drogi nr 57 i 58 umożliwia połączenie Wielkich Jezior Mazurskich z południową częścią kraju, wiąże Mrągowo ze Szczytnem. Dla powyższej drogi założono klasę Z - zbiorczą, dla której należy zarezerwować teren w liniach rozgraniczających 25 m pod jej przebudowę.

Układ podstawowy na terenie gminy pozostaje oparty o drogi powiatowe.

~~Zgodnie z kryterium podanym w art.52 pkt 5 ustawy z dnia 24 lipca 1998r. o zmianie niektórych ustaw określających kompetencje organów administracji publicznej w związku z reformą ustrojową państwa (Dz.U. nr 106, poz. 668), które brzmi: „Do dróg powiatowych zalicza się drogi (...) stanowiące połączenia miast będących siedzibami powiatów z siedzibami gmin między sobą”, nie wszystkie drogi powiatowe w gminie Sorkwity spełniają to kryterium i należałoby rozważyć możliwość przekwalifikowania części dróg powiatowych na drogi gminne.~~

Zgodnie z ustawą o drogach publicznych, do kategorii dróg powiatowych publicznych winny należeć drogi zapewniające połączenie miasta będącego siedzibą powiatu z siedzibami gmin oraz siedzib gmin między sobą.

Analizując funkcję dróg powiatowych w układzie podstawowym nie wszystkie drogi powiatowe należące do dróg kategorii powiatowej publicznej powinny być w układzie podstawowym.

Drogi układu podstawowego tworzyć będą następujące drogi publiczne powiatowe klasy zbiorczej:

1454 N - Czerwonka - Węgój - Bredynki - dr. nr 1755 N (St. Gieląd)

1509N – Mrągowo (granica gminy) - Gązwa - Zyndaki - Choszczewo - Borki Wlk.(granica gminy)

1628N – dr. wojewódzka nr 590 – Burszewo (dr. nr 1755N) - Pilec

1630N – droga wojewódzka nr 690 (Szymanowo) – Gizewo- Gązwa (granica gminy)

1632N – Młynik – Marcinkowo

1634N – Sorkwity – Grabowo – Krzywe

1636N – dr. kraj. nr 16 – Rybno (droga krajowa nr 600) – Gant (granica gminy)

1755N – Burszewo – Warpuny (droga nr 1630N) – Zyndaki – Gieląd - Sorkwity

1757N – Gązwa – Sorkwity

1759N – Sorkwity – Rozogi (klasy lokalnej)

Dla wymienionych powyżej dróg klasy „Z” zbiorczej należy rezerwować pas terenu szerokości 20 m w liniach rozgraniczających. Dla dróg klasy „L” lokalnej należy rezerwować teren w liniach rozgraniczających szerokości 15 m poza terenem zabudowanym i 12 m na terenie zabudowanym.

Układ uzupełniający na terenie gminy pozostaje oparty o drogę powiatową i drogi gminne, które pełnią funkcje dojazdowe do wiejskich jednostek osadniczych.

droga powiatowa

1761N – Borowski Las – dr. woj. nr 600

drogi gminne

- 168001 N - gr. gm. (Widryny) - Burszewo
- 168002 N - dr. pow. nr 1628 N (Burszewo) – Szymanowo - Surmówka
- 168003 N - dr. pow. nr 1509 N (Surmówka) - Pustniki
- 168004 N - gr. gm. - Surmówka
- 168005 N - gr. gm. - Gizewo
- 168006 N - Gizewo – gr. gm. (Kiersztanowo)
- 168007 N - dr. pow. nr 1755 N (Bałowo) – gr. gm.
- 168008 N - Bałowo – dr. pow. nr 1757 N (Młynik)
- 168009 N - gr. gm. - Jełmuń
- 168010 N - gr. gm. – Jełmuń – Kozarek – Szarłaty – gr. gm. (Kamionka)
- 168011 N - dr. pow. nr 1454 N (Choszczewo) – Nibork - Szarłaty
- 168012 N - gr. gm. – Janowo – gr. gm. (Wólka Bagnowska)
- 168013 N - dr. gm. nr 168010 N - Maradki
- 168014 N - Maradki – Borowski Las – Borowe – gr. gm. (Rutkowo)
- 168015 N - dr. pow. nr 1761 N (Borowski Las) – gr. gm.
- 168016 N - dr. wojew. nr. 600 - Kozłowo
- 168017 N - Kozłowo – dr. wojew. nr 600
- 168018 N - dr. wojew. nr 600 (Rybno kol.) – gr. gm.
- 168019 N - Rybno – gr. gm. (Rutkowo)

2. W celu usprawnienia obsługi komunikacyjnej gminy i poprawienia jej dostępności oraz w celu zminimalizowania uciążliwości ruchu samochodowego dla mieszkańców, określa się następujące zasady i kierunki działania:

- a) ~~zabezpieczenie w planach miejscowych dla drogi krajowej nr 16 w szczególności normatywne promienie luków poziomych o R min.1000m zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 2 marca 1999r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie (Dz.U. nr 43, poz. 430). Dla drogi krajowej nr 16 należy rezerwować pas terenu szerokości min. 100 m 80m w liniach rozgraniczających, ze zwiększoną rezerwą terenu pod projektowane skrzyżowania i węzły drogowe. Normatywne odległości pomiędzy węzłami i skrzyżowaniami należy projektować z zachowaniem warunków technicznych określonych w Rozporządzeniu jak wyżej- droga klasy GP. Na rysunku studium schematycznie zlokalizowano skrzyżowanie węzeł drogowy dla powiązania drogi krajowej nr 16 z istniejącym i projektowanym układem komunikacyjnym oraz projektowany przebieg na podstawie Studium techniczno – ekonomiczno – środowiskowego.~~
- b) ~~zabezpieczanie w planach miejscowych dla dróg wojewódzkich rezerwy terenu nie mniej niż 25 m w liniach rozgraniczających ze zwiększoną rezerwą terenu pod skrzyżowania i węzły drogowe jak dla dróg klasy G Z zgodnie z rozporządzeniem Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 2 marca 1999 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie (Dz. U. Nr 43, poz.430),~~
- e) ~~zapewnienie dogodnych powiązań wewnętrznych poprzez:~~
  - budowę odcinków nowych dróg i ulic,
  - budowę chodników,
  - budowę wydzielonych ścieżek rowerowych i ciągów spacerowych,
  - budowę wydzielonych parkingów w związku z rozwojem funkcji turystycznej,
  - dokonanie modernizacji dróg w zakresie utwardzeń przede wszystkim dla jedynych dróg dojazdowych do wiejskich jednostek osadniczych.

5.1.2. Komunikacja kolejowa

Stwierdza się występowanie linii kolejowej drugorzędnej nr 223 Czerwonka- Ełk jednotorowej. Mimo mniejszego jej znaczenia należy przeciwdziałać jej zawieszeniu bądź likwidacji.

5.1.3. Szlaki turystyczne

1. Szlaki samochodowe

Na bazie drogi głównej nr 16 przez teren gminy przebiega turystyczna trasa samochodowe Olsztyn - Orzysz, przecinająca wschodnią część Pojezierza Olsztyńskiego, środkową część Pojezierza Mrągowskiego (z gminą Sorkwity) i południową część Krainy Wielkich Jezior Mazurskich. Długość trasy 129 km, na terenie gminy Sorkwity- 7,6 km. Należy popierać rozwój infrastruktury turystycznej w obrębie tego pasa drogowego.

2. Ścieżki rowerowe

Przez teren gminy przebiega kilka tras rowerowych, nieoddzielonych od ruchu samochodowego, z których jedna jest o znaczeniu międzyregionalnym. Biegnie ona z Nowego Miasta przez Lubawę, Olsztynek, Olsztyn, Biskupiec, Mrągowo i dalej w kierunku Mikołajek.

~~Należy wnioskować o zabezpieczenie rezerwy terenu w pasie drogowym nr 16 na te cele.~~

Ponadto należy dążyć do opracowania i uruchomienia nowych szlaków rowerowych wyodrębnionych od ruchu samochodowego przebiegających przez obszary o wybitnych walorach krajobrazowych wskazanych na rysunku studium.

3. Szlaki piesze

Niepowtarzalne walory przyrodniczo-krajobrazowe gminy sprzyjają rozwojowi turystyki pieszej. Z najbardziej znanych tras pieszych wędrówek należy wymienić Szlak im. Wańkowicza (tzw. Szlak „niebieski”) o długości 59 km, biegnący z miejscowości Sorkwity (PKP) przez Miłuki, Maradki, Gant, Krawno, Spychowo, Zgon i dalej do rezerwatu Królewska Sosna. Długość szlaku na terenie gminy- 9 km. Trasa ta biegnie wzdłuż malowniczego Jeziora Lampackiego przez pagórkowaty teren. Za wsią Maradki wchodzi na Wiatraczną Górę, skąd roztacza się ładny widok na jezioro. Następnie idzie szosa do brzegów jez. Piłakno, jednego z najładniejszych jezior pojezierza, o stromych, zalesionych brzegach i z trzema niewielkimi wyspami. Dalej szlak biegnie przez las koło jeziora Borówko i wychodzi poza teren gminy, do wsi Głogno.

Należy dążyć do wyznaczenia i uruchomienia nowych szlaków turystyki pieszej.

4. Szlaki kajakowe

W miejscowości Sorkwity ma swój początek najpopularniejszy i najliczniej uczęszczany szlak kajakowy na Mazurach- szlak rzeki Krutyni, jeden z najbardziej znanych szlaków kajakowych w Polsce. Szlak ten należy traktować jako jeden z głównych walorów turystycznych gminy. Długość szlaku wynosi 91 km. Trasa prowadzi przez jeziora: Lampackie, Lampasz, Kujno, Dłużec, Białe, Gant, Zyzdrój Wielki, Zyzdrój Mały, Spychowskie, Zdruzno, Uplik, Mokre, Krutyńskie, Gerdyńskie i w miejscowości Iznota wpada do jeziora Beldany.

Rzeka Krutynia (dł. 94 km) jest największym dopływem wielkich Jezior Mazurskich. Wypływa z jeziora Warpuny (niektóre przewodniki podają, że źródła Krutyni znajdują się w

okolicach Bruszewa), przepływa przez 17 jezior i uchodzi do jeziora Beldany. Na poszczególnych odcinkach pomiędzy jeziorami przybiera różne nazwy: Sobiepanka, Grabciczka, Babięcka Struga, Spychowska Struga i in.

Długość szlaku w granicach gminy- ok. 10 km. Na trasie znajdują się stacje wodne i miejsca na biwaki.

W 1934 roku szlak przepłynął znany pisarz Melchior Wańkowicz, wynikiem tej wyprawy była głośna książka „Na tropach Smętka”.

Należy dążyć do przedłużenia szlaku poprzez ustanowienie jego początku we wsi Zyndaki oraz do tworzenia powiązanych z nim szlaków lokalnych, w celu wzbogacenia oferty turystycznej gminy. Wymagać to będzie wytrasowania oraz właściwego ich urządzenia.

5.2. Infrastruktura techniczna

5.2.1. Elektroenergetyka

Na terenie gminy nie ma źródeł wytwarzania energii elektrycznej. Przez gminę przebiegają sieci wysokiego i średniego napięcia 110 kV, 15 kV. ~~Całość sieci 110 kV, 15 kV i GPZ jest własnością Zakładu Energetycznego Olsztyn S.A., który jest jednocześnie dostawcą energii elektrycznej na terenie gminy.~~

Odbiorcy energii elektrycznej znajdujący się na terenie gminy zasilani są z dwóch Głównych Punktów Zasilania (GPZ - stacja 110/15 kV) znajdujących się poza granicami gminy Sorkwity.

Główne Punkty Zasilania gminy Sorkwity: GPZ Mrągowo, GPZ Reszel oraz PZ Piecki.

Przez teren gminy przechodzi jedna linia napowietrzna wysokiego napięcia 110 kV GPZ Biskupiec - GPZ Mrągowo. ~~Plan zagospodarowania przestrzennego województwa warmińsko-mazurskiego ustalił planowaną linię 400kV Elk- Mątki, przebiegającą przez północną część gminy Sorkwity.~~

W warunkach awaryjnej pracy oraz w przypadku prac planowych istnieje możliwość zasilania terenu gminy z GPZ Kętrzyn, Korsze.

Biorąc pod uwagę obecne obciążenie sieci i występujące na terenie gminy zapotrzebowanie mocy istniejąca infrastruktura sieci elektroenergetycznej jest przystosowana do zwiększonego poboru mocy związanego z rozwojem gminy.

W związku z tym działania ZEO – gestora sieci w najbliższych latach będą koncentrowały się na modernizacjach i inwestycjach związanych z dalszą poprawą warunków zasilania odbiorców w szczególności niezawodnością zasilania. Inne działania inwestycyjne w zakresie sieci elektroenergetycznej na terenie gminy Sorkwity będą ściśle uzależnione od rozwoju gospodarczego gminy.

Lokalizację nowych linii energetycznych SN 15 kV oraz linii niskiego napięcia należy przewidywać na terenach ogólnodostępnych (granice działek, linie rozgraniczające, itp.).

Zaleca się, aby projektowane stacje transformatorowe 15/0,4 kV były lokalizowane na wydzielonych działkach.

Trasy istniejących linii mogą ulec zmianie w wyniku ich modernizacji.

Szczegóły techniczne budowy i lokalizacji urządzeń elektroenergetycznych należy uzgadniać każdorazowo z energetyką zawodową na etapie opracowań realizacyjnych.

Wymogi ochrony środowiska, przede wszystkim konieczność ograniczenia emisji dwutlenku węgla do atmosfery, powodują poszukiwania alternatywnych źródeł energii. Dopuszcza się na terenie gminy, z wyłączeniem terenów objętych prawnymi, terytorialnymi formami ochrony przyrody, lokalizowanie urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy nieprzekraczającej 100 kW, zgodnie z przepisami odrębnymi.

Nie wyznacza się obszarów, na których rozmieszczone będą urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW.

5.2.2. Gospodarka wodno-ściekowa

1. Gospodarka wodna

- a) ~~Stwierdza się, że zwodociągowanie gminy wynosi 2,99 km/1.000 M przy średniej w województwie 6,74 km/1.000 M. cała gmina jest zwodociągowana. Trwają prace przyłączeniowe pojedynczych gospodarstw. Długość sieci wodociągowej wynosi 114,3 km.~~
- b) W zakresie gospodarki wodnej należy:
- ~~— dążyć do zwodociągowania jak największej liczby budynków mieszkalnych i gospodarstw wiejskich w celu poprawy jakości życia mieszkańców gminy oraz stworzenia lepszych warunków dla rozwoju działalności gospodarczej (np. agroturystyka)~~
  - modernizować istniejące ujęcia wody,
  - systematycznie kontrolować stan techniczny urządzeń wchodzących w skład systemów zaopatrzenia w wodę (przewody przesyłowe, sieć rozdzielcza, zbiorniki wyrównawcze, itp.)
  - utrzymać jako awaryjne ujęcia wody w studniach kopanych.

2. Gospodarka ściekowa

Zakłada się, że gospodarka ściekowa gminy Sorkwity będzie realizowana głównie przez trzy ośrodki, w których istnieją bądź będą wybudowane oczyszczalnie ścieków z systemami kanalizacyjnymi w oparciu o istniejące dokumentacje techniczne:

- a) Miejscowość gminna Sorkwity, w całości skanalizowaną, posiadająca oczyszczalnię ścieków o wydajności 400m³/dobę oraz system kanalizacyjny rurociągów grawitacyjnych i tłocznych z trzema przepompowniami ścieków o łącznej długości ok. 3,8 km. Miejscowość Gieląd została podłączona do oczyszczalni ścieków w Sorkwitach, natomiast miejscowości: Pustniki, Kozarek, Miluki, Maradki i Stama zaleca się doprowadzić systemami magistralnymi i rozdzielczymi do oczyszczalni w Sorkwitach. Przewidywana łączna ilość ścieków doprowadzana z miejscowości wyżej wymienionych wyniesie ok. 85m³/dobę.
- b) Oczyszczalnię ścieków oraz system kanalizacyjny w miejscowościach Warpuny - Zyndaki. W miejscowości Warpuny częściowo zrealizowano system grawitacyjnej kanalizacji sanitarnej. Projektowana wydajność oczyszczalni ścieków wynosi 372m³/dobę. Jej wydajność pozwala oczyścić ścieki ze zlewni ujętej w dokumentacji technicznej oraz pobliskich miejscowości: Burszewo, Szymanowo, Surmówka (razem ok. 50m³/dobę)- po wybudowaniu sieci rozdzielczych i kolektorów przesyłowych.
- c) Oczyszczalnię o wydajności 150 m³/dobę w miejscowości Rybno, w której system kanalizacyjny został częściowo wykonany. Istnieje możliwość przyjęcia przez oczyszczalnię ścieków z pobliskich miejscowości: Kozłowo, Rozogi (razem ok. 50m³/dobę), z których w większości przewidywano dowozić ścieki wozami asenizacyjnymi. W tym celu należy przewidzieć budowę kolektorów rozdzielczych i magistralnych doprowadzających ścieki do oczyszczalni w Rybnie.

W pozostałych obszarach gminy, poza zasięgiem proponowanych magistralnych systemów kanalizacyjnych, w rozwiązaniach gospodarki ściekowej- zakłada się oczyszczanie ścieków w grupowych lub przydomowych oczyszczalniach ścieków. Grupowe oczyszczalnie ścieków zaleca się dla miejscowości Choszczewo, Jełmuń, Janiszewo (ok.50m³/dobę) oraz

miejsowości Gizewo- ok.30m³/dobę. Dla zabudowy kolonijnej zaleca się przydomowe oczyszczalnie ścieków z odpływem wód oczyszczonych do cieków naturalnych lub gromadzenie ścieków w zbiornikach bezodpływowych i dowożenie ich za pomocą taboru asenizacyjnego do najbliższych oczyszczalni wymienionych w pkt 1.

Z uwagi na specyfikę terenu, budowę geologiczną, rodzaj zagospodarowania przestrzennego oraz wysokie wymagania w zakresie ochrony środowiska należy:

- a) dążyć docelowo do skanalizowania wszystkich miejscowości w gminie,
- b) w pierwszym etapie wprowadzać rozwiązania systemowe gospodarki ściekowej w miejscowościach położonych na terenach bez izolacji od warstw wodonośnych,
- c) na terenach bez izolacji od podstawowego poziomu wód użytkowych należy realizować kanalizację sanitarną równoległą z budową wodociągu, zgodnie z art. 42 ust.3 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (Dz.U. Nr 115, poz. 1229 tj Dz.U.2012 poz. 145 z późn. zm.)
- d) dla nowych inwestycji, realizowanych na terenach pozbawionych izolacji od użytkowych warstw wodonośnych, nie dopuszczać do gromadzenia ścieków w zbiornikach bezodpływowych lub powstawania innych rozwiązań gospodarki ściekowej zagrażających użytkowym warstwom wodonośnym,
- e) na terenach bardziej odpornych na antropopresję rozwiązanie problemu ścieków bytowo-gospodarczych powinno wynikać ze szczegółowego rozpoznania hydrologicznego, które pozwoli na rozwiązania indywidualne- gromadzenie ścieków w zbiornikach bezodpływowych bądź konieczność realizacji systemu zbiorczego.

5.2.3. Usuwanie i unieszkodliwianie odpadów stałych

~~Do 1997 r. na terenie gminy Sorkwity występowało 7 kontrolowanych przez WIOŚ Olsztyn gminnych wysypisk śmieci. Wysypiska te znajdowały się m.in. we wsiach Kozłowo, Burszewo, Gizewo. Po roku '97 zostały one zamknięte i zrekultywowane.~~

~~Obecnie na terenie gminy nie występuje żadne wysypisko, a odpady stałe z terenu gminy wywożone są na wysypisko komunalne miasta Mrągowo w Polskiej Wsi (gmina Mrągowo). Gospodarka odpadami w gminie będzie się odbywała zgodnie z Ustawą o utrzymaniu czystości i porządku w gminie. Opady będą dostarczane do wyznaczonej instalacji regionalnej lub zastępczej.~~

~~Mając m.in. powyższe na uwadze należy:~~

- ~~1. podjąć wspólne z sąsiednimi gminami i powiatem działania w celu kompleksowego, zgodnego z ustawodawstwem polskim i UE, rozwiązania problemu utylizacji odpadów stałych,~~
- ~~2. na czas przejściowy rozważyć lokalizację gminnego wysypiska śmieci w m. Kozłowo,~~
- ~~3. usprawniać istniejący system gromadzenia i wywożenia odpadów w kierunku przyjęcia zasady segregacji odpadów~~
- ~~4. mając na uwadze przepis art. 19 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o odpadach (Dz.U. Nr 96, poz. 592 z późn. zm.) opracować program ochrony środowiska w gminie.~~

5.2.4. Kierunki rozwoju ciepłownictwa

Gospodarka cieplna na terenie gminy oparta jest przeważnie o kotłownie lokalne i paleniska indywidualne opalane przede wszystkim paliwem stałym. Są one w przeważającej części wyeksploatowane i stanowią stałe źródło zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego.

Należy wspierać sukcesywną zmianę źródeł energii na mniej uciążliwe dla środowiska oraz rozważyć możliwość zasilenia kotłowni osiedlowych gazem ziemnym.

5.2.5. Kierunki rozwoju gazownictwa

~~W południowej części gminy przebiega gazociąg wysokiego ciśnienia o 150mm relacji Nidzica-Kętrzyn – Węgorzewo i DN150 Rybno – Biskupiec.~~

Na terenie gminy istnieje sieć gazowa wysokiego ciśnienia:

gazociąg DN 150PN 6,3 MPa rok budowy 1976 relacji Szczytno-Mragowo

gazociąg DN 150PN 6,3 MPa rok budowy 2000 relacji Rybno-Biskupiec

gazociąg DN 300PN 6,3 MPa rok budowy 2011 relacji Szczytno-Rybno

Przewiduje się budowę gazociągu DN 300PN 6,3 MPa wzdłuż istniejącego gazociągu wysokiego ciśnienia relacji Rybno-Mragowo w odległości ok. 3,00 m, dla którego należy wyznaczyć strefę kontrolowaną, zgodnie z przepisami odrębnymi.

W stosunku do istniejących gazociągów wysokiego ciśnienia należy zachować pas eksploatacyjny oraz odległości budynków i budowli zgodnie z przepisami odrębnymi.

Należy dążyć do zgazyfikowania gminy w oparciu o ~~ten gazociąg~~, istniejącą sieć gazową, w pierwszej kolejności doprowadzając do wybudowania stacji redukcyjnej na terenie gminy.

5.2.6. Kierunki rozwoju telekomunikacji

~~Mając na uwadze potrzeby wynikające z rozwoju zagospodarowania przestrzennego gminy należy:~~

~~– dążyć do pełnego wykorzystania i utrzymania istniejących urządzeń, które odpowiadają aktualnie obowiązującym standardom technicznym,~~

~~– dążyć do rozbudowy istniejącej sieci abonenckiej na terenie gminy,~~

~~– stwarzać warunki do budowy urządzeń telekomunikacyjnych umożliwiających korzystanie z telefonii komórkowej.~~

Rozwój cywilizacyjny i związany z tym postęp w zakresie łączności publicznej powoduje konieczność rozwoju systemów telekomunikacyjnych i teleinformatycznych (przewodowych i bezprzewodowych) stosownie do wzrostu zapotrzebowania na usługi telekomunikacyjne i teleinformatyczne w gminie.

Inwestycje celu publicznego z zakresu łączności publicznej, w rozumieniu przepisów ustawy o gospodarce nieruchomościami, można lokalizować na całym terenie gminy, jeżeli taka inwestycja zgodna jest z przepisami odrębnymi. W miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego należy uwzględniać regulacje zawarte w przepisach ustawy o wspieraniu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych w szczególności nie można ustalać zakazów lub rozwiązań, które uniemożliwiałyby lokalizowania w/w inwestycji.

Teren gminy winien być objęty zintegrowanym systemem telekomunikacyjnym połączonym z systemem sieci internetowych: wojewódzkiej i krajowej.

6. OBSZARY, NA KTÓRYCH ROZMIESZCZONE BĘDĄ INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU LOKALNYM

Zadania dla realizacji lokalnych celów publicznych

Przewiduje się następujące zadania dla realizacji lokalnych celów publicznych:

- 1) rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej na terenach wiejskich gminy,
- 2) porządkowanie gospodarki odpadami,
- 3) modernizacja dróg gminnych,

- 4) modernizacja lub rozbudowa linii energetycznych niskiego napięcia,
- 5) modernizacja istniejących kotłowni,
- 6) przygotowanie terenów na potrzeby zabudowy mieszkaniowej,
- 7) budowa obiektów w zakresie oświaty, ochrony zdrowia, kultury, itp.,
- 8) urządzenie we właściwym stanie cmentarzy komunalnych,
- 9) urządzenie ścieżek rowerowych o znaczeniu lokalnym,
- 10) porządkowanie i rehabilitacja istniejących założeń parkowych i cmentarzy,
- 11) budowa urządzeń rekreacyjnych i sportowych.

7. OBSZARY, NA KTÓRYCH ROZMIESZCZONE BĘDĄ INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU PONADLOKALNYM, ZGODNIE Z USTALENIAMI PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA I USTALENIAMI PROGRAMÓW, O KTÓRYCH MOWA W ART.48 UST.1

7.1. Zadania ponadlokalne realizujące cele publiczne

7.1.1. Na obszarze gminy nie przewiduje się realizacji zadań rządowych, a ponadto obecnie brak jest danych pozwalających na stwierdzenie, że na obszarze tym, realizowane będą programy, o których mowa w art.48 ustawy o planowaniu przestrzennym (~~informacja RR-VIII-7711-3/53/04 z dnia 26.04.2004r.~~)

~~**7.1.2.** Realizacja programu rozwoju regionalnego województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2001-2002.~~

~~Program rozwoju regionalnego opracowany w oparciu o ustawę o zasadach wspierania rozwoju regionalnego został zatwierdzony przez Sejmik Województwa Warmińsko-Mazurskiego Uchwała Nr XXIII/371/01 z dnia 29 stycznia 2001r.~~

~~W programie tym określone zostały priorytety i działania, które znalazły swój wyraz w kontracie wojewódzkim poprzez skonkretyzowane zadania, z których część można traktować jako zadania samorządu województwa w rozumieniu art.39 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.~~

~~**7.1.3.** Zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych wybrane z Kontraktu wojewódzkiego- zadania samorządu województwa~~

~~—PHARE 2000- system kanalizacji i oczyszczalni ścieków sprzyjający podnoszeniu atrakcyjności terenów;~~

~~—PHARE 99-PL Fundusz Dotacji Lokalnych- budowa oczyszczalni ścieków, kanalizacji sanitarnej, wodociągów;~~

7.1.2. Do zadań ponadlokalnych wynikających z opracowanych programów wojewódzkich oraz innych opracowań, w tym także wynikające z przyjętych w planie województwa kierunkach rozwoju należą na obszarze gminy Sorkwity:

—modernizacja drogi krajowej nr 16 do parametrów GP,

—budowa gazociągów tranzytowych wysokiego ciśnienia Szczytno- Karwie DN 300,

—budowa energetycznego układu przesyłowego: linia jednotorowa 400 kV Elk- Matki,

—program zwiększania lesistości województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2001-2020 - zalesienie gruntów o ogólnej powierzchni w województwie ok. 50 tys. ha;

- modernizacja drogi wojewódzkiej układu podstawowego, nr 600 Mrągowo- Szczytno, do parametrów technicznych klasy G;
- modernizacja dróg układu uzupełniającego do wymaganych klas technicznych;
- wdrożenie programu ochrony Europejskiej Sieci Obszarów Chronionych Natura 2000;
- realizacja i wspieranie programów małej retencji i zalesień na obszarach węzłów hydrograficznych i zachwianej równowagi przyrodniczej w stosunkach wodnych,
- ochrona czystości wód powierzchniowych na obszarze zlewni pojeziernej,
- poszerzenie rozpoznania dorobku kulturowego na terenie województwa i uporządkowanie ewidencji,
- opracowanie planu zagospodarowania szlaku turystyki wodnej rzeki Krutyni,
- budowa ponadlokalnych urządzeń infrastruktury technicznej.

Ponadto przewiduje się, że na terenie gminy będą realizowane następujące ponadlokalne zadania publiczne:

- ~~—uzupełnienie rejestru zabytków o obiekty, ich zespoły i stanowiska archeologiczne wymagające ochrony konserwatorskiej, ujęte w I części studium gminy Sorkwity;~~
- ~~—realizacja ścieżek rowerowych o randze europejskiej na drodze Sorkwity- Mrągowo.~~

8. OBSZARY, DLA KTÓRYCH OBOWIĄZKOWE JEST SPORZĄDZENIE MIEJSCOWEGO PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH, W TYM OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEPROWADZENIA SCALEŃ I PODZIAŁU NIERUCHOMOŚCI, A TAKŻE OBSZARY ROZMIESZCZENIA OBIEKTÓW HANDLOWYCH O POWIERZCHNI SPRZEDAŻY POWYŻEJ 2000 M² ORAZ OBSZARY PRZESTRZENI PUBLICZNEJ

8.1. Sytuacje, w których występuje obowiązek sporządzania planu miejscowego

- 1) Na podstawie przepisów o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, są to:
  - Obszary wymagające przeprowadzenia **scaleń i podziału** nieruchomości
  - Obszary rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m²
  - Obszary przestrzeni publicznej [Definicja obszaru przestrzeni publicznej (art.2 pkt 6): obszar o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, poprawy jakości ich życia i sprzyjający nawiązywaniu kontaktów społecznych ze względu na jego położenie oraz cechy funkcjonalno-przestrzenne]

W gminie Sorkwity nie występują obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych. Nie wyznacza się też:

- a) obszarów wymagających scaleń i podziałów nieruchomości,
  - b) obszarów rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m²,
  - c) obszarów przestrzeni publicznej.
- 2) Na podstawie przepisów odrębnych:
    - a) przeznaczenie gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne wymagające zgody na to przeznaczenie dokonuje się w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego - art. 7 ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych. Z ustawy tej nie wynika określony wprost obowiązek sporządzania planów miejscowych, ale określają czynności bądź sposoby zagospodarowania uwarunkowane sporządzaniem planu. Na

terenie gminy Sorkwity może wystąpić taka potrzeba sporządzenia planów dla nowych kompleksów turystycznych i rekreacyjnych.

9. OBSZARY, DLA KTÓRYCH GMINA ZAMIERZA SPORZĄDZIĆ MIEJSCOWY PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO, W TYM OBSZARY WYMAGAJĄCE ZMIANY PRZEZNACZENIA GRUNTÓW ROLNYCH I LEŚNYCH NA CELE NIEROLNICZE I NIELEŚNE

9.1. Za wiążące dla organów gminy w rozumieniu przepisów art. 9 ust. 4 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym ustalenia dotyczące obszarów, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego (w tym obszarów wyznaczających zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne), przyjmuje się w studium następujące zasady:

9.1.1. Określone w studium kategorie obszarów przeznaczonych pod zabudowę na cele rozwoju funkcji turystyczno - wypoczynkowych, obsługi ruchu turystycznego, funkcji mieszkaniowych, rekreacyjnych i działalności gospodarczych nierolniczych- stanowią tereny, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Granice terenów planistycznych powinny być etapowane w podejmowaniu uchwał rady gminy o przystąpieniu do sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, podejmowanych w trybie przepisów o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

9.1.2. Określona w studium kategoria obszarów, oznaczona jako tereny wielofunkcyjnego rozwoju wsi - stanowi tereny, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, jeżeli wnioskowanego przeznaczenia przedmiotowych nieruchomości w w/w/ obszarach nie można dokonać w trybie decyzji o warunkach zabudowy zgodnie z ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. W takich przypadkach przystąpienie gminy do sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego wraz z określeniem granic terenów planistycznych następować powinna jak w punkcie 9.1.1.

9.1.3. Określona w studium kategoria obszarów rolniczej przestrzeni produkcyjnej, prowadzenia działalności rolniczych oraz zalesień, może stanowić tereny, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, jeśli przedmiotem wnioskowania przeznaczenia terenu są cele: zalesień i eksploatacji surowców mineralnych oraz drobnych inwestycji gospodarczych nierolniczych na nieruchomościach nie przekraczających powierzchni 1 ha (jeśli są one zlokalizowane w zasięgu określonych w studium systemów: komunikacji kołowej, zaopatrzenia w wodę i odprowadzenia ścieków). W przypadku tych inwestycji przystąpienie gminy do sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego wraz z określeniem granic terenów planistycznych następować powinno jak w punkcie 9.1.1.

10. KIERUNKI I ZASADY KSZTAŁTOWANIA ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ

10.1. Kierunki rozwoju rolnictwa

Korzystne warunki przyrodniczo-rolnicze na dużym obszarze gminy oraz znaczny udział w strukturze agrarnej gospodarstw stwarzają przesłanki do rozwoju rolnictwa. Czynnikiem

ograniczającymi są: znaczna wrażliwość obszaru gminy na antropopresję i duży udział obszarów znajdujących się pod ochroną środowiskową.

Mając powyższe na uwadze, ustala się, co następuje:

- 1) Ze względu na walory przyrodniczo-krajobrazowe i wrażliwość terenu na antropopresję wyodrębnia się tereny o różnych formach zagospodarowania rolniczego:
  - a) na terenach o korzystnych warunkach przyrodniczo-rolniczych i mniejszej wrażliwości na antropopresję postuluje się rozwój większych gospodarstw o charakterze farmerskim z koniecznością wprowadzenia zadrzewień śródpolnych i obiektów małej retencji w północnej części gminy,
  - b) na terenach wrażliwych na antropopresję preferuje się rozwój rolnictwa opartego o ekologiczne zasady gospodarowania (południowo- wschodnia część gminy),
  - c) na obszarach o wysokich walorach przyrodniczo-krajobrazowych, w gospodarstwach rolnych produkujących żywność wysokiej jakości postuluje się rozwój agroturystyki.
- 2) Ochrona i poprawa jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej wymagać będzie w szczególności:
  - a) kontynuacji regulacji stosunków wodnych na użytkach zielonych i gruntach ornych, przeznaczonych w studium do celów produkcji rolniczej, wymagających tych zabiegów,
  - b) ochrony systemów drenażowych i melioracyjnych przed zniszczeniem lub dewastacją w trakcie ewentualnych działań inwestycyjnych,
  - c) ochrony kompleksów wartościowych gruntów przed przeznaczeniem na cele nierolnicze,
  - d) ekologizację produkcji rolniczej, zwłaszcza poprzez zwiększenie udziału nawożenia organicznego,
  - e) eliminacji zanieczyszczeń gleby, wody i powietrza,
  - f) dokonywania zalesień gruntów marginalnych dla produkcji rolniczej.
- 3) Poprawę struktury własnościowej obszarów rolnych prowadzić należy poprzez:
  - a) zbywanie gruntów i nieruchomości rolnych skarbu państwa i komunalnych, przewidzianych do użytkowania rolniczego,
  - b) wspieranie doradztwem i instrumentami fiskalnymi (np. sprzedaż ratalna),
  - c) tworzenie warunków do zwiększenia zatrudnienia pozarolniczego w gminie dla nadwyżek siły roboczej.
- 4) Należy wspierać rozwój otoczenia rolnictwa w zakresie zaopatrzenia w środki produkcji: zbytu produkcji rolniczej, przetwórstwa rolniczego, mechanizacji prac rolniczych.

10.2. Obszary gospodarstw rolnych we władaniu Agencji Nieruchomości Rolnych, położone zwłaszcza w sąsiedztwie jezior, powinny być przekształcane na cele turystyczno-wypoczynkowe jako strukturalne całości majątkowe. Grunty rolne trwale nieznajdujące nabywców oraz o niskiej przydatności produkcyjnej należy przeznaczyć pod zalesienie.

10.3. Obszary do objęcia zakazem gnojowicowania

Obszary bez i o słabej warstwie izolacyjnej wód wglębnych od terenu, należy objąć zakazem gnojowicowania na podstawie przepisów o ochronie przyrody i ochrony środowiska. W obszarze całej gminy dla lokalizacji obiektów inwentarskich w technologiach bezściółkowych o obsadzie > 50 DJP należy stosować wymogi wynikające z norm przepisów o nawożeniu. Dotyczy to głównie dopuszczalnych dla gleb stężeń azotanów.

11.OBSZARY NARAŻONE NA NIEBEZPIECZEŃSTWO POWODZI I OSUWANIA SIĘ MAS ZIEMNYCH SZCZEGÓLNEGO ZAGROŻENIA POWODZIĄ ORAZ OBSZARY OSUWANIA SIĘ MAS ZIEMNYCH

~~W granicach gminy Sorkwity nie występują w/w obszary.~~

11.1. Erozja i osuwiska.

Na terenach o skonfigurowanej rzeźbie gleby narażone są na erozję. Dla przeciwdziałania procesom erozyjnym wskazane jest zalesianie terenów (szczególnie tych o spadkach powyżej 18-20 %). Ponadto stosowanie użytków zielonych i upraw wieloletnich także osłabia procesy erozyjne gleb. Powinny one być preferowane (obok zalesiania) na terenach o spadkach 10-18%. Na obszarze gminy Sorkwity tereny o takich spadkach występują głównie na zboczach polodowcowych dolin rynnowych i – w mniejszym stopniu – na terenach wysoczyznowych.

Według Katalogu Osuwisk Instytutu Geologicznego Zakładu Geologii Inżynierskiej (W-wa 1971r.) na terenie gminy Sorkwity zidentyfikowano obszary osuwiskowe i obszary o predyspozycjach do powstawania osuwisk. Znajdują się one w zdecydowanej przewadze w strefach krawędziowych polodowcowych dolin rynnowych.

11.2. Tereny zagrożone powodzią.

Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie na terenie gminy Sorkwity nie wyznaczył obszarów bezpośredniego zagrożenia powodzią.

Ze względu na predyspozycje do występowania podtopień lokalizacji obiektów budowlanych powinno się unikać w dolinach rzecznych oraz w obniżeniach terenu.

12. OBIEKTY LUB OBSZARY, DLA KTÓRYCH WYZNACZA SIĘ W ZŁOŻU KOPALINY FILAR OCHRONNY

~~W granicach gminy Sorkwity nie występują w/w obszary.~~

Na obszarze gminy nie udokumentowano geologicznie kopalni, których eksploatacja byłaby opłacalna sposobem podziemnym. Wobec tego nie występują też filary ochronne złóż takich kopalni.

Na obszarze gminy występują tylko bilansowe złoża kopalni pospolitych, które eksploatuje się sposobem odkrywkowym. Obiekty wymagające wyznaczenia pasów ochronnych w złożach tych kopalni, to głównie ciągi infrastrukturalne (takie jak drogi czy linie elektroenergetyczne), zabudowania i tereny leśne. Te obiekty i obszary są - zgodnie z obowiązującym prawodawstwem – wyznaczane szczegółowo w trybie procedury udzielania koncesji na wydobycie poszczególnych złóż kopalni.

Wydobycie tych kopalni na obszarze gminy jest możliwe o ile nie stworzy kolizji z innym zagospodarowaniem danych terenów i pozostanie w zgodzie z przepisami prawa.

13. OBSZARY POMNIKÓW ZAGŁADY I STREF OCHRONNYCH ORAZ OBOWIAZUJĄCE NA NICH OGRANICZENIA PROWADZENIA DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ, ZGODNIE Z PRZEPISAMI USTAWY Z DNIA 7 MAJA 1999 R. O OCHRONIE TERENÓW BYŁYCH HITLEROWSKICH OBOZÓW ZAGŁADY (DZ. U. Nr 41, poz. 412 oraz z 2002 r. Nr 113, poz. 984 i Nr 153, poz. 1271)

W granicach gminy Sorkwity nie występują w/w obszary.

14. OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEKSZTAŁCENIA, REHABILITACJI LUB REKULTYWACJI

Tereny wymagające rekultywacji związane są z terenami eksploatacji kopalni. Preferowane kierunki rekultywacji to zalesienia lub przywrócenie użytkowania rolniczego.

Rehabilitacji wymagają dawne zespoły folwarczne i założenia parkowe.

15. GRANICE TERENÓW ZAMKNIĘTYCH I ICH STREF OCHRONNYCH

Na terenie gminy Sorkwity do terenów zamkniętych, o których mowa w art.2 pkt 9 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. Prawo geodezyjne i kartograficzne (tj. Dz. U. z 2000 r. Nr 1000, poz. 1086 z późn. zmianami), należy wymienić tereny kolejowe: są niżej wymienione działki, przez które przebiegają linie kolejowe

Na podstawie załącznika do decyzji Nr 42-45 Ministra Infrastruktury a dnia 17 grudnia 2009 r. Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 22 grudnia 2000 r. w sprawie ustalenia terenów, przez które przebiegają linie kolejowe jako terenów zamkniętych (Dz.Urz.MTiGM Nr 7, poz. 49)] (Dz. Urzęd. Ministra Infrastruktury Nr 14 z dnia 30 grudnia 2009 r.)

obręb	nr działki	powierzchnia ha
Gieląd	142/1	5,3600
Gieląd	185/1	3,2200
Nibork	149	5,6200
Sorkwity	27/3	9,8900

16. INNE OBSZARY PROBLEMOWE W ZALEŻNOŚCI OD UWARUNKOWAŃ I POTRZEB ZAGOSPODAROWANIA WYSTĘPUJACYCH W GMINIE

W studium nie wyznacza się w/w obszarów.

17. KIERUNKI I ZADANIA ROZWOJU INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ

17.1. Prognoza demograficzna

~~W oparciu o dotychczas zachodzące procesy demograficzne na terenie gminy Sorkwity oraz „Założenia prognozy ludnościowej na lata 1996-2020” sporządzonej przez Główny Urząd Statystyczny w 1995 roku zakłada się następujące tendencje odnośnie zmian ludnościowych do 2020 r.~~

~~Najważniejsze z przewidywanych tendencji ogólnokrajowych, które mogą mieć odniesienie do gminy Sorkwity to:~~

- ~~— wzrost dzietności; około 2000 r. może rozpocząć się wyż urodzeń, którego szczyt przypadnie prawdopodobnie około 2005 r.;~~
- ~~— stopniowy wzrost długości życia;~~
- ~~— po 2000 roku stopniowy wzrost migracji wewnętrznych.~~

~~Nie przewiduje się znacznego ubytku ludności gminy, a tym samym wyludniania się terenów wiejskich.~~

~~Ze wstępnej pomigracyjnej prognozy ludnościowej wynika, że do 2020 roku ludność gminy może zmniejszyć się do 4,7 tys. osób.~~

17.2. Prognoza gospodarstw domowych

~~Liczba gospodarstw domowych i ich struktura według wielkości kształtuje się głównie pod wpływem następujących czynników:~~

- ~~— struktury ludności według wieku, która w przeważającym stopniu decyduje o liczbie gospodarstw;~~
- ~~— zasobów mieszkaniowych w stosunku do liczby ludności;~~
- ~~— stopnia powszechności dochodów osobistych.~~

~~Przy prognozowaniu liczby gospodarstw domowych oparto się o dotychczasowe trendy zachodzących zmian oraz „Prognozę gospodarstw domowych 1996-2020” opracowaną przez GUS w 1997 r.~~

~~W zakresie zmienności struktur gospodarstw domowych przyjęto dotychczasowe trendy, charakteryzujące się wzrostem udziału gospodarstw małych i spadkiem udziału dużych.~~

~~Przewidywane zmiany w liczbie i wielkości gospodarstw domowych przedstawia poniższe zestawienie:~~

Lata	Gospodarstwa domowe	Łudność	Osób/1 gosp. domowe
1999	1350	4.821	3,57
2005	1400	4.800	3,43
2010	1480	4.750	3,21
2020	1550	4.700	3,03

17. OBRONA CYWILNA I OCHRONA PRZECIWPOŻAROWA

17.1. Obrona cywilna

Stwierdza się, że na terenie gminy nie planuje się inwestycji z zakresu obrony cywilnej o charakterze krajowym i wojewódzkim. W planach miejscowych uwzględnić należy obiekty terenowe obrony cywilnej lub dokonać rezerwację terenu dla potrzeb OC.

17.2. Ochrona przeciwpożarowa

W zakresie ochrony przeciwpożarowej należy:

- zachować istniejące na terenie gminy obiekty straży pożarnej,
- przy realizacji sieci wodociągowej należy przewidywać na terenach zabudowanych odpowiednią ilość hydrantów dla celów przeciwpożarowych w odległości około 100 m od siebie,
- przy projektowaniu obiektów usługowych i produkcyjnych należy przewidywać drogi pożarowe,
- dla nowoprojektowanych i modernizowanych budynków mieszkalnych i innych należy przewidywać niepalne pokrycia dachów,
- należy dążyć do wymiany palnych pokryć dachów na niepalne na istniejących budynkach,
- budynki mieszkalne i niemieszkalne powinny posiadać instalacje.

18. ZASÓB OBIEKTÓW ZABYTKOWYCH.

18.1 Ewidencja zabytków nieruchomych

MIEJSCOWOŚĆ	OBIEKT	ADRES	LOKALIZACJA
Borowe	budynek mieszkalny+ b. gospodarczy	1	

Borowe	dom	2	
Borowe	dom	4	
Borowe	dom	8	
Borowe	Szkoła-ob.dom	15	
Borowe	dom	18	
Borowe	dom	20	
Borowe	dom	22	
Borowe	dom	24	
Borowe	dom	27	
Borowe	dom	33	
Borowe	dom	39	
Borowe	most żelbetowy	-	
Borowe	dom	25	
Borowe	dom	30	
Borowe	dom	32	
Borowe	dom	40	
Borowe	dom	41	
Borowo	cmentarz ewangelicki/nieczynny	-	500m od wsi, przy szosie Rybno-Borowo
Borowski Las	dom+ zabudowa gospodarcza	13	
Borowski Las	Szkoła-ob. b. mieszkalny	12	
Borowski Las	dom	2	
Borowski Las	dom	7	
Borowski Las	dom	9	
Borowski Las	cmentarz ewangelicki/zamknięty	-	30m od szosy z Borowa do Borowskiego Lasu, w lesie
Bałowo	dom	3	
Bałowo	dom	4	
Bałowo	dom	1	
Bałowo	cmentarz ewangelicki/nieczynny	-	200m na wschód od wsi, przy drodze do Gizewa
Burszewo	dom	6	
Burszewo	dom	2	
Burszewo	Karczma-ob. b. mieszkalny	7	
Burszewo	dom	8	
Burszewo	dom	9	
Burszewo	dom	12	
Burszewo	dom	14	
Burszewo	dom	19	
Burszewo	dom	20	
Burszewo	dom	22	
Burszewo	dom	23	
Burszewo	dom	27	
Burszewo	dom	28	
Burszewo	Szkoła-ob. b. mieszkalny+ zabudowa gospodarcza	29	
Burszewo	dom	33	
Burszewo	dom	34	
Burszewo	dom	35	

Burszewo	dom	38	
Burszewo	cmentarz ewangelicki/nieczynny	-	na południowy-wschód od wsi, przy drodze polnej z Burszewa do Warpun, ok.800 m od wsi
Burszewo	cmentarz ewangelicki/zamknięty	-	ok. 400m na południowy-wschód od wsi
Choszczewo	cmentarz ewangelicki/nieczynny	(PGR Janiszewo)	na wschód od wsi Choszczewo, ok.200m od szosy Choszczewo-Gieląd, na niewielkim wzniesieniu
Choszczewo	park dworski		
Choszczewo	ZDF: pozostałości zespołu dworskiego	-	
Choszczewo	dom	28	
Choszczewo	dom	29	
Choszczewo	dom	30	
Choszczewo	dom	33	
Choszczewo	dom	35	
Choszczewo	dom	37	
Choszczewo	dom	41	
Choszczewo	dom	44	
Choszczewo	dom	46	
Choszczewo	d. Karczma+ obora	47	
Choszczewo	dom	48	
Choszczewo	dom	49	
Choszczewo	dom+ zabudowa gospodarcza	51	
Choszczewo	cmentarz ewangelicki/zamknięty	-	200m za szkołą, przy drodze do d. PGR
Choszczewo	cmentarz ewangelicki zamknięty	-	na płdn-wsch od wsi. Przy drodze do Gielądu
Gieląd Mały	cmentarz ewangelicki/zamknięty	-	ok. 1 km na płn-zach.od wsi, w lesie
Gizewo	dom	3	
Gizewo	dom	1	
Gizewo	Szkoła-ob. b. mieszkalny	5	
Gizewo	dom	6	
Gizewo	dom	10	
Gizewo	dom	20	
Gizewo	dom	25	
Gizewo	dom	24	
Gizewo	dom	21	
Janiszewo	ZDF: zespół dworski; spichlerz, obora, dwór	7	
Janiszewo	dom	2/2	
Janowo	cmentarz ewangelicki		
Janowo	budynek mieszkalny+ obora= stodoła	8	
Janowo	dom	6	
Janowo	dom	9	
Janowo	kuźnia	-	
Janowo	dom	3	
Janowo	dom	2	
Janowo	dom	11	
Janowo	dom	13	
Janowo	dom	4	

Janowo	dom	7	
Jełmuń	dom	11	
Jełmuń	cmentarz ewangelicki/zamknięty	-	na skraju wsi, nad jeziorem, przy szosie do Choszczewa
Jędrychowo	ZDF: zespół dworsko-folwarczny/ dwór, obora, magazyn	15	
Jędrychowo	zespół szkoły+ b. gospodarczy	7	
Jędrychowo	budynek mieszkalno-gospodarczy	30	
Jędrychowo	budynek mieszkalno-gospodarczy	29	
Jędrychowo	dom	20	
Jędrychowo	dom	26	
Jędrychowo	dom+zabudowa gospodarcza	5	
Jędrychowo	dom	4	
Jędrychowo	cmentarz ewangelicki/zamknięty	-	300m na południe od szosy z Sorkwit do Mrągowa, przy drodze polnej w kierunku Jędrychowa
Karczewiec/Rybno	ZDF- zespół folwarczny -pozostałości: : gorzelnia+ czworak	-	
Kolonia Rozogi	cmentarz ewangelicki rodzinny		przy gospodarstwie, po prawej stronie drogi Rozogi - szosa Rybno-Borowe
Kozarek Mały (Wielki)	ZDF: zespół dworsko-folwarczny z aleją dojazdową i przydworską		
Kozarek Mały (Wielki)	ZDF: spichlerz		
Kozarek Mały (Wielki)	ZDF: dwór-ob. b. mieszkalny nr 11, stajnia	11	
Kozarek Mały (Wielki)	ZDF: b. mieszkalny z oborą	6	
Kozarek Mały (Wielki)	ZDF; dom robotników folwarcznych - ob.b.mieszkalny+ b. gospodarczy	7	
Kozarek Mały (Wielki)	ZDF; dom robotników folwarcznych - ob.b.mieszkalny+ b. gospodarczy	8	
Kozarek Mały (Wielki)	dom	1	
Kozarek Mały (Wielki)	dom	2	
Kozarek Mały (Wielki)	dom	3	
Kozarek Wielki	cmentarz ewangelicki		na południowy-wschód od wsi, w lesie, w rozwidleniu polnych dróg
Kozłowo	park dworski		
Kozłowo	zespół szkoły: dom+ b. gospodarczy	3	
Kozłowo	ZDF: zespół dworsko-folwarczny: dwór, spichlerz(bk), gorzelnia, kuźnia, obora	18	
Kozłowo	dom	6	
Kozłowo	dom	14	
Kozłowo	dom	15	
Kozłowo	dom	16	
Kozłowo	dom	17	
Kozłowo	dom	23	
Kozłowo	dom	24	
Kozłowo	dom	25	
Kozłowo	dom	27	
Kozłowo	dom	5	
Kozłowo	dom	9	
Kozłowo	dom	10	

Kozłowo	dom	11	
Kozłowo	dom	21	
Kozłowo	dom	29	
Kozłowo	dom	32	
Kozłowo	dom	33	
Kozłowo	dom	37	
Kozłowo	cmentarz ewangelicki/zamknięty	-	na północnym skraju wsi, przy szosie Kozłowo-Rybno
Mały Gieląg	dom	15	
Maradki	cmentarz ewangelicki		przy szosie Rozogi-Sorkwity
Maradki	Szkoła+ b. gospodarczy	5	
Maradki	dom	8	
Maradki	dom	10	
Maradki	dom	15	
Maradki	dom	19/20	
Maradki	dom	25	
Maradki	dom	26	
Maradki	dom	16	
Maradki	dom	22	
Maradki	cmentarz ewangelicki/zamknięty	-	ok. 300m na północny-wschód od wsi, przy drodze do wsi Rozogi
Maradzki Chojnik	dom	5	
Miluki	dom+ b. gospodarczy	6	
Miluki	dom+ b. gospodarczy	7	
Miluki	ZDF-pozostałości: dwór, stodoła, spichlerz	-	
Miluki	dom	4	
Miluki	dom	3	
Młynik	cmentarz ewangelicki/zamknięty	-	na północnym skraju wsi, przy drodze do Bałowa
Młynik (Laski)	cmentarz ewangelicki/zamknięty		przy północnym skraju wsi, przy drodze do Bałowa
Nibork	dom+ b. gospodarczy	3	
Nibork	dom	5	
Nibork	dom+ obora+ stodoła	8	
Nibork	dom	4	
Nibork	dom	6	
Nibork	dom	7	
Nibork	dom	9	
Nibork	dom	10	
Nibork	dom	12	
Nibork	cmentarz ewangelicki/zamknięty	-	na południowym skraju wsi
Nibork	cmentarz ewangelicki/zamknięty	-	1 km na zachód od wsi, przy drodze do d. PGR Kozarek Wielki
Piłaki	cmentarz ewangelicki/zamknięty	-	przy drodze do Woli Maradzkiej, w lesie
Pniewo (Stama)	ZDF: pozostałości: pałacyk myśliwski	-	
Pustniki	park dworski		
Pustniki	ZDF: zespół dworsko-folwarczny -dwór(bk), gorzelnia, 2 obory, cieleśnik, kuźnia, stodoła	-	
Pustniki	d.Szkoła	-	
Pustniki	dom	2	

Pustniki	dom	3	
Pustniki	dom	4	
Pustniki	dom	6	
Pustniki	dom	8	
Pustniki	dom	18	
Pustniki	dom	16	
Pustniki	dom+b. gospodarczy	14	
Pustniki	Karczma-ob. b. mieszkalny	13	
Pustniki	dom	20	
Pustniki	dom	21	
Pustniki	dom	22	
Pustniki	dom	23/1	
Pustniki	dom	23/2	
Pustniki	dom	24	
Pustniki	dom	25	
Pustniki	cmentarz ewangelicki rodowy/nieczynny	-	ok. 400m na wschód od pałacu
Rodowo	dom	1	
Rodowo	dom	7	
Rodowo	dom	8	
Rodowo	dom	6	
Rodowo	dom	9	
Rozogi	ZDF: zespół dworsko-folwarczny: dwór, 2 obory, stodoła	18	
Rozogi	dom+ stodoła+ obora	2	
Rozogi	dom	3	
Rozogi	dom	5	
Rozogi	dom	21	
Rozogi	dom	27	
Rozogi	dom	30	
Rozogi	dom + b. gospodarczy	31	
Rozogi	dom	32	
Rozogi	dom	12	
Rozogi	dom	13	
Rozogi	dom	14	
Rozogi	dom	15	
Rozogi	dom	16	
Rozogi	dom	17	
Rozogi	dom	24	
Rozogi	dom	26	
Rozogi	dom+ stodoła+ stajnia+ obora	28	
Rozogi	dom	29	
Rozogi	ZDF: rządówka-ob. b mieszkalny	20	
Rozogi	dom	6	
Rozogi	dom	7	
Rozogi	dom	33	
Rozogi	dom	8	
Rozogi	dom	10	

Rozogi	czworak	22	
Rozogi Mł.	cmentarz ewangelicki		w lesie, na południowy wschód od wsi
Rybno	plebania	Boczna 49	
Rybno	pomnik żołnierzy z I w. św.	Boczna 49	
Rybno	dom	Boczna 41	
Rybno	dom	Boczna 51	
Rybno	dom	Boczna 55	
Rybno	Plebania	Kościelna 47	
Rybno	Karczma-ob. b mieszkalny	22	
Rybno	ZDF: zespół folwarczny:2 obory (nr 34), stajnia (bk),		
Rybno	dom	Grzybowa 15	
Rybno	dom	Długa 5	
Rybno	dom	Długa 10	
Rybno	dom	Długa 13	
Rybno	dom	Długa 14	
Rybno	dom	Długa 15	
Rybno	dom	Długa 23	
Rybno	dom	Długa 47	
Rybno	dom	Długa 59	
Rybno	dom	Długa 11	
Rybno	dom	Długa 6	
Rybno	dom	Długa 4	
Rybno	dom	Długa 4a	
Rybno	dom	Długa 49	
Rybno	dom	Ogrodowa 24	
Rybno	dom	Ogrodowa 25	
Rybno	dom	Ogrodowa 26	
Rybno	dom	Ogrodowa 27	
Rybno	dom	Ogrodowa 28	
Rybno	dom	Ogrodowa 29	
Rybno	dom	Ogrodowa 30	
Rybno	dom	Ogrodowa 38	
Rybno	dom	Ogrodowa 39	
Rybno	dom	Ogrodowa 40	
Rybno	dom	Ogrodowa 41	
Rybno	dom	Ogrodowa 42	
Rybno	dom	Ogrodowa 43	
Rybno	dom	Ogrodowa 44	
Rybno	dom	Boczna 56	
Rybno	dom	Boczna 55	
Rybno	Remiza	Długa	-
Rybno	dom	Piwna 21	
Rybno	dom	Piwna 43	
Rybno	dom	Piwna 44	
Rybno	dom	Kwiatowa 36	
Rybno	dom	Kwiatowa 37	

Rybno	dom	Kwiatowa 38	
Rybno	dom	Kwiatowa 39	
Rybno	dom	Kwiatowa 40	
Rybno	cmentarz ewangelicki komunalny/czynny	-	200m na wschód od wsi, przy szosie Rybno-Borowo
Sorkwity	ZDF: zespół pałacowo-ogrodowy; b. zarządcy, 2 b. inwentarskie, brama		
Sorkwity	dom	Olsztyńska 21	
Sorkwity	Pastorówka/dom	Plażowa 1	
Sorkwity	dom	Plażowa 3	
Sorkwity	dom	Plażowa 6	
Sorkwity	dom	Plażowa 4	
Sorkwity	dom	Plażowa 7	
Sorkwity	zespół dworca kolejowego: dworzec, magazyn spedycji, szalet, b. mieszkalny, 2 b. gospodarcze	-	
Sorkwity	dom	Rybacka 1	
Sorkwity	dom	Rybacka 2	
Sorkwity	dom	Olsztyńska 7	
Sorkwity	dom	Olsztyńska 8	
Sorkwity	dom	Zamkowa 3	
Sorkwity	most kolejowy	-	
Sorkwity	cmentarz ewangelicki rodowy/nieczynny	-	na południe od Sorkwit, w lesie nad brzegiem jeziora
Sorkwity	cmentarz ewangelicki/czynny	-	na zachodnim skraju Sorkwit
Stama	cmentarz ewangelicki/nieczynny	-	na południowo-wschodnim skraju wsi, 200m od d. PGR, w lesie
Stama	cmentarz ewangelicki/zamknięty	-	200m na południe od wsi, przy drodze do Młynika
Stary Gieląd	dom	15	
Stary Gieląd	dom	7	
Stary Gieląd	dom	13	
Stary Gieląd	dom	17	
Stary Gieląd	dom	19	
Stary Gieląd	dom	22	
Stary Gieląd	dom	25	
Stary Gieląd	dom	27	
Stary Gieląd	dom	29	
Stary Gieląd	dom	32	
Stary Gieląd	dom	38	
Stary Gieląd	Szkoła-ob. b. mieszkalny	29	
Stary Gieląd	dom	14	
Stary Gieląd	most kolejowy nad ulicą	-	
Surmówka	Szkoła+ b. gospodarczy	35	
Surmówka	dom	8	
Surmówka	dom	9	
Surmówka	dom	37	
Surmówka	czworak	-	
Surmówka	cmentarz ewangelicki/zamknięty	-	2 km na południowo-wschód od wsi, pomiędzy szosami Surmówka-Zyndaki i Sorkwity-Zyndaki

Szarłaty	cmentarz ewangelicki/nieczynny		na północ od wsi Szarłaty
Szelągówka	dom	1	
Szelągówka	dom	5	
Szymanowo	dom	2	
Szymanowo	dom	3	
Szymanowo	dom	6	
Szymanowo	dom	11	
Szymanowo	dom	7	
Szymanowo	dom	13	
Szymanowo	dom	18	
Szymanowo	dom	23	
Szymanowo	dom	26	
Szymanowo	cmentarz ewangelicki/zamknięty	-	ok. 200 m na północny-wschód od wsi i 100m od szosy Szymanowo-Warpuny, w lesie
Warpuny	kościół rzymskokatolicki	Wolności 2	
Warpuny	dom	Wolności 11	
Warpuny	dom	Wolności 7	
Warpuny	dom	Wolności 12	
Warpuny	dom	Wolności 15	
Warpuny	dom	Wolności 17	
Warpuny	dom	Wolności 18	
Warpuny	dom	Wolności 20	
Warpuny	dom	Wolności 22	
Warpuny	dom	Wolności 23	
Warpuny	dom	Wolności 25	
Warpuny	dom	Wolności 28	
Warpuny	budynek gospodarczy	Wolności 28	
Warpuny	dom	Wolności 29	
Warpuny	dom	Wolności 30	
Warpuny	dom	Wolności 34	
Warpuny	dom	Wolności 35	
Warpuny	dom	Wolności 36	
Warpuny	dom	Żytnia 1	
Warpuny	Młyn	Żytnia	
Warpuny	dom	Żytnia 2	
Warpuny	dom	Ogrodowa 1	
Warpuny	dom	Ogrodowa 2	
Warpuny	dom	Ogrodowa 10	
Warpuny	dom	Ogrodowa 11	
Warpuny	dom	Ogrodowa 12	
Warpuny	dom	Ogrodowa 5	
Warpuny	dom	Młynowa 2	
Warpuny	cmentarz ewangelicki/zamknięty	-	we wsi, przy kościele
Warpuny	cmentarz rzymskokatolicki/czynny	-	we wsi, za kościołem
Wola Maradzka	dom	7	
Zyndaki	chałupa	b.n	

Zyndaki	Szkoła	8	
Zyndaki	dom	3	
Zyndaki	chałupa	b.n.	na kolonii
Zyndaki	dom+ obora	14	
Zyndaki	dom	15	
Zyndaki	Rybaczówka+ zabudowa gospodarcza	26	
Zyndaki	cmentarz ewangelicki/zamknięty	-	400m na południe od wsi, przy szosie do Sorkwit
Zyndaki	cmentarz ewangelicki/zamknięty	-	na południe od wsi, przy szosie Surmówka-Zyndaki

18.2. Spis stanowisk archeologicznych na obszarze gminy Sorkwity

Miejscowość	Gmina	Powiat	nr obszaru AZP	nr stan w miejscowości	nr stan na obszarze	uwagi
Bruszewo	Sorkwity	Mrągowo	20-67	I	4	
Bruszewo	Sorkwity	Mrągowo	20-67	II	5	
Stama	Sorkwity	Mrągowo	22-68	I	5	Rejestr zabytków nr C-023
Stama	Sorkwity	Mrągowo	22-68	II	6	
Sorkwity	Sorkwity	Mrągowo	22-68	X	7	archiwalne
Gieląd Mały	Sorkwity	Mrągowo	22-67	I	12	archiwalne
Sorkwity	Sorkwity	Mrągowo	22-67	V	3	
Gieląd Mały	Sorkwity	Mrągowo	22-67	IV	8	Rejestr zabytków nr C-180
Jelmuń	Sorkwity	Mrągowo	22-67	II	1	
Jelmuń	Sorkwity	Mrągowo	22-67	III	2	
Gieląd Mały	Sorkwity	Mrągowo	22-67	II	4	
Gieląd Mały	Sorkwity	Mrągowo	22-67	III	5	
Pustniki	Sorkwity	Mrągowo	22-67	III	6	
Pustniki	Sorkwity	Mrągowo	22-67	I	7	archiwalne
Sorkwity	Sorkwity	Mrągowo	22-67	III	9	archiwalne
Sorkwity	Sorkwity	Mrągowo	22-67	II	10	archiwalne
Sorkwity	Sorkwity	Mrągowo	22-67	I	11	archiwalne
Jelmuń	Sorkwity	Mrągowo	22-67	I	13	archiwalne
Pustniki	Sorkwity	Mrągowo	22-67	II	14	archiwalne
Borowski Las	Sorkwity	Mrągowo	23-68	I	2	
Borowski Las	Sorkwity	Mrągowo	23-68	II	3	
Jędrychowo	Sorkwity	Mrągowo	23-68	I	9	archiwalne
Jędrychowo	Sorkwity	Mrągowo	23-68	II	10	
Jędrychowo	Sorkwity	Mrągowo	23-68	III	11	
Jędrychowo	Sorkwity	Mrągowo	23-68	IV	12	
Borowski Las	Sorkwity	Mrągowo	23-68	III	16	
Miłuki	Sorkwity	Mrągowo	23-67	I	4	archiwalne
Sorkwity	Sorkwity	Mrągowo	23-67	VIII	5	

Miejscowość	Gmina	Powiat	nr obszaru AZP	nr stan w miejscowości	nr stan na obszarze	uwagi
Maradki	Sorkwity	Mrągowo	23-67	I	7	Rejestr zabytków nr C-115
Maradki	Sorkwity	Mrągowo	23-67	II	8	
Sorkwity	Sorkwity	Mrągowo	23-67	VI	9	
Sorkwity	Sorkwity	Mrągowo	23-67	VII	10	
Sorkwity	Sorkwity	Mrągowo	23-67	IX	11	archiwalne
Maradki	Sorkwity	Mrągowo	23-67	III	13	
Rybno	Sorkwity	Mrągowo	24-67	XLIV	7	
Rybno	Sorkwity	Mrągowo	24-67	XLV	8	
Rybno	Sorkwity	Mrągowo	24-67	XLVI	9	
Rybno	Sorkwity	Mrągowo	24-67	IX	10	
Rybno	Sorkwity	Mrągowo	24-67	X	11	
Rybno	Sorkwity	Mrągowo	24-67	XI	12	
Rybno	Sorkwity	Mrągowo	24-67	XII	13	
Rybno	Sorkwity	Mrągowo	24-67	XIII	14	
Rybno	Sorkwity	Mrągowo	24-67	XIV	15	
Rybno	Sorkwity	Mrągowo	24-67	XV	16	
Rybno	Sorkwity	Mrągowo	24-67	XVI	17	
Kozłowo	Sorkwity	Mrągowo	24-67	I	18	
Kozłowo	Sorkwity	Mrągowo	24-67	II	19	
Kozłowo	Sorkwity	Mrągowo	24-67	III	20	
Kozłowo	Sorkwity	Mrągowo	24-67	IV	21	
Kozłowo	Sorkwity	Mrągowo	24-67	V	22	
Rozogi	Sorkwity	Mrągowo	24-67	II	23	
Rozogi	Sorkwity	Mrągowo	24-67	III	24	
Rozogi	Sorkwity	Mrągowo	24-67	IV	25	
Rozogi	Sorkwity	Mrągowo	24-67	V	26	
Rozogi	Sorkwity	Mrągowo	24-67	VI	27	
Rozogi	Sorkwity	Mrągowo	24-67	VII	28	
Rozogi	Sorkwity	Mrągowo	24-67	VIII	29	
Rozogi	Sorkwity	Mrągowo	24-67	IX	30	
Rozogi	Sorkwity	Mrągowo	24-67	X	31	
Rybno	Sorkwity	Mrągowo	24-67	XI	32	
Rybno	Sorkwity	Mrągowo	24-67	XVII	33	
Rybno	Sorkwity	Mrągowo	24-67	XVIII	34	
Rybno	Sorkwity	Mrągowo	24-67	XIX	35	
Rybno	Sorkwity	Mrągowo	24-67	XX	36	

Miejscowość	Gmina	Powiat	nr obszaru AZP	nr stan w miejscowości	nr stan na obszarze	uwagi
Rybno	Sorkwity	Mrągowo	24-67	XXI	37	
Rybno	Sorkwity	Mrągowo	24-67	XXII	38	
Rybno	Sorkwity	Mrągowo	24-67	XXIII	39	
Rybno	Sorkwity	Mrągowo	24-67	XXIV	40	
Rybno	Sorkwity	Mrągowo	24-67	XXV	41	
Rybno	Sorkwity	Mrągowo	24-67	XXVI	42	
Rybno	Sorkwity	Mrągowo	24-67	XXVII	43	
Rybno	Sorkwity	Mrągowo	24-67	XXVIII	44	
Rybno	Sorkwity	Mrągowo	24-67	XXIX	45	
Rybno	Sorkwity	Mrągowo	24-67	XXX	46	
Rybno	Sorkwity	Mrągowo	24-67	XXXI	47	
Rybno	Sorkwity	Mrągowo	24-67	XXXII	48	
Rybno	Sorkwity	Mrągowo	24-67	XXXIII	49	
Rozogi	Sorkwity	Mrągowo	24-67	XII	50	
Rozogi	Sorkwity	Mrągowo	24-67	XIII	51	
Rozogi	Sorkwity	Mrągowo	24-67	XIV	52	
Rozogi	Sorkwity	Mrągowo	24-67	XV	53	
Rozogi	Sorkwity	Mrągowo	24-67	XVI	54	
Rozogi	Sorkwity	Mrągowo	24-67	XVII	55	
Rozogi	Sorkwity	Mrągowo	24-67	XVIII	56	
Rozogi	Sorkwity	Mrągowo	24-67	XIX	57	
Rozogi	Sorkwity	Mrągowo	24-67	XX	58	
Rozogi	Sorkwity	Mrągowo	24-67	XXI	59	
Rozogi	Sorkwity	Mrągowo	24-67	XXII	60	
Rozogi	Sorkwity	Mrągowo	24-67	XXIII	61	
Rozogi	Sorkwity	Mrągowo	24-67	XXIV	62	
Rozogi	Sorkwity	Mrągowo	24-67	XXV	63	
Rozogi	Sorkwity	Mrągowo	24-67	XXVI	64	
Rozogi	Sorkwity	Mrągowo	24-67	XXVII	65	
Rozogi	Sorkwity	Mrągowo	24-67	XXVIII	66	
Rozogi	Sorkwity	Mrągowo	24-67	XXIX	67	
Rozogi	Sorkwity	Mrągowo	24-67	XXX	68	
Rybno	Sorkwity	Mrągowo	24-67	XXXIV	69	
Kozłowo	Sorkwity	Mrągowo	24-67	VI	70	
Kozłowo	Sorkwity	Mrągowo	24-67	VII	71	
Kozłowo	Sorkwity	Mrągowo	24-67	VIII	72	

Miejscowość	Gmina	Powiat	nr obszaru AZP	nr stan w miejscowości	nr stan na obszarze	uwagi
Kozłowo	Sorkwity	Mrągowo	24-67	IX	73	
Rybno	Sorkwity	Mrągowo	24-67	XXXV	74	
Rybno	Sorkwity	Mrągowo	24-67	XXXVI	75	
Rybno	Sorkwity	Mrągowo	24-67	XXXVII	76	
Rybno	Sorkwity	Mrągowo	24-67	XXXVIII	77	
Rybno	Sorkwity	Mrągowo	24-67	XXXIX	78	
Rybno	Sorkwity	Mrągowo	24-67	XL	79	
Rybno	Sorkwity	Mrągowo	24-67	XLI	80	
Rybno	Sorkwity	Mrągowo	24-67	XLII	81	
Rozogi	Sorkwity	Mrągowo	24-67	XXXI	82	
Rozogi	Sorkwity	Mrągowo	24-67	XXXII	83	
Rybno	Sorkwity	Mrągowo	24-67	XLIII	111	
Rybno	Sorkwity	Mrągowo	24-67	V	112	
Rozogi	Sorkwity	Mrągowo	24-67	XXXIII	113	
Kozłowo	Sorkwity	Mrągowo	24-67	X	114	
Rybno	Sorkwity	Mrągowo	24-67	II	115	
Rybno	Sorkwity	Mrągowo	24-67	I	116	
Rozogi	Sorkwity	Mrągowo	24-67	I	117	
Rozogi	Sorkwity	Mrągowo	24-67	XXXIV	118	
Rybno	Sorkwity	Mrągowo	24-67	IIIA	120	
Rybno	Sorkwity	Mrągowo	24-67	IIIB	121	
Rybno	Sorkwity	Mrągowo	24-67	VI	122	archiwalne
Rybno	Sorkwity	Mrągowo	24-67	VII	124	archiwalne
Rybno	Sorkwity	Mrągowo	24-67	VIII	125	archiwalne
Zyndaki	Sorkwity	Mrągowo	21-68	I	1	Rejestr zabytków nr C-021, brak karty
Warpuny	Sorkwity	Mrągowo	21-68	I	1	archiwalne
Warpuny	Sorkwity	Mrągowo	21-68	II	2	archiwalne
Warpuny	Sorkwity	Mrągowo	21-68	III	3	
Zyndaki	Sorkwity	Mrągowo	21-68	I	4	
Zyndaki	Sorkwity	Mrągowo	21-68	II	5	
Zyndaki	Sorkwity	Mrągowo	21-68	III	6	
Zyndaki	Sorkwity	Mrągowo	21-68	IV	7	
Zyndaki	Sorkwity	Mrągowo	21-68	V	8	
Zyndaki	Sorkwity	Mrągowo	21-68	VI	9	
Zyndaki	Sorkwity	Mrągowo	21-68	VII	10	
Warpuny	Sorkwity	Mrągowo	21-68	IV	11	

Miejscowość	Gmina	Powiat	nr obszaru AZP	nr stan w miejscowości	nr stan na obszarze	uwagi
Zyndaki	Sorkwity	Mrągowo	21-68	VIII	12	
Warpuny	Sorkwity	Mrągowo	21-68	V	13	
Zyndaki	Sorkwity	Mrągowo	21-68	IX	14	
Gizewo	Sorkwity	Mrągowo	21-68	I	15	
Gizewo	Sorkwity	Mrągowo	21-68	II	16	
Gizewo	Sorkwity	Mrągowo	21-68	III	17	
Warpuny	Sorkwity	Mrągowo	21-68	VI	18	
Gązwa	Sorkwity	Mrągowo	21-68	I	19	
Gązwa	Sorkwity	Mrągowo	21-68	II	20	
Gizewo	Sorkwity	Mrągowo	21-68	IV	33	
Gizewo	Sorkwity	Mrągowo	21-68	V	34	
Zyndaki	Sorkwity	Mrągowo	21-68	X	35	
Zyndaki	Sorkwity	Mrągowo	21-68	XI	36	
Gązwa	Sorkwity	Mrągowo	21-68	III	37	